

ISSN 0901
Postbesørg

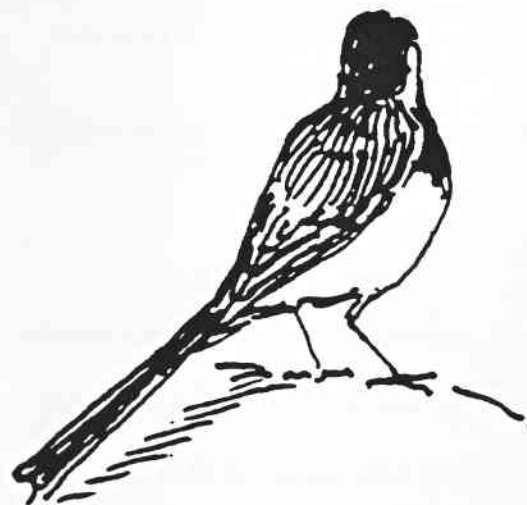
09106 ARC
Niels Bomholt Jensen 209 000
Langemarken 3
Ulbølle
5762 Vester Skerni 5762 o 2/12 1

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF- FYN

9. ÅRGANG NR.1, FEB. 2001

Monnet Holluf Pile Dogmebirdrace
Hættemågeaflæsninger
Ringmærkning på Langeland
Fynsk storkeprojekt Skorstensfejere

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forening lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag 630

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen
Tim Hesselballe Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Vindegade 102², 5000 Odense C, tlf. 65 90 86 44
e-mail: michael.mosebo.jensen@mail.tele.dk

Fra felten:

Martin Søgaard Nielsen, Haugstedsgade 12³th, 5000 Odense C, tlf. 66 19 29 51
I felten: 21 66 25 75. Ring straks, hvis du ser noget usædvanligt!

Internet:

Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup
Tlf. 62 27 20 26/23 34 86 36, e-mail:

Indsendelse af observationer: e-mail: dof-fyn@post6.tele.dk
Telefonsvarer: 23 17 69 58
Hjemmeside: <http://home6.inet.tele.dk/dof-fyn/>

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Ungdomsudvalget:

Tim Hesselballe Hansen, Kanalvej 52, 5000 Odense C, tlf. 65 91 27 36

Indhold:

Formandens hjørne	3	Ringmærkning på Langeland	40
Generalforsamlingen	5	Dogme-birdrace	44
Hættemågeaflæsninger	10	DOF-Fyns hjemmeside	47
Skorsstensfejer/Natugler	17	Egensedybet, debatindlæg	48
Anskydning af Edderfugle	19	Om jagt ved Æbelø	49
Monnet, ensomhedens paradys	22	Små pip	50
Naturområde nær storby	28	Turrappporter	53
Fra felten	32	Ture og møder	57
Hvid Stork som fynsk ynglefugl?	38		

Tegninger: Kåre Gjaldbæk, Kai Grønbæk (side 29).

Fotos: Jacob Sterup Andersen, Erhardt Ecklon, Biofoto/ErikThomsen.

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra redaktionen

Her, hvor vi har fået taget godt hul på 2001, ønskes alle vores læsere et godt nytår, som forhåbentligt vil byde på mange fine oplevelser med fuglene.

Som sædvanligt er der indlagt et girokort i årets første nummer. Det kan man benytte til indbetaling af et bidrag på 50.00 kr. for årets fire numre. Jo flere der betaler, jo bedre bliver bladets økonomi og jo bedre bliver mulighederne for at forbedre indholdet.

I år siger vi farvel til en mangeårig medarbejder på bladet. Vi har måttet afgive Tim Hesselballe Hansen, redaktør af "Fra Felten", til DOF's landsdækkende blad, hvor han skal skrive den tilsvarende rubrik. Vi takker for hans store indsats og hans altid rettidigt afleverede og sirligt skrevne manuskripter. Forhåbentligt kan Tim stadig finde tid til at komme med et indlæg nu og da. Martin Søgaard Nielsen overtager Tims post.

År 2000 blev skæmmet af en sag om ægsamling, der viste, at denne hobby ikke hører historien til, men desværre stadig dyrkes herhjemme. Dels samles der æg fra reder af direkte truede danske ynglefugle, men også fra alle andre arter. Ægsamlerne er tilsyneladende godt orienterede om ynglefuglenes forekomster, og deres aktioner virker veltilrettelagt. Skulle nogle af vore medlemmer på ture i det fynske observere folk, der udviser mistænkelig adfærd i nærheden af reder eller i yngleområder med færdselsforbud, bedes de straks orientere DOF-Fyn herom. En øget opmærksomhed om ægsamlernes aktiviteter kan forhåbentlig være med til at begrænse de skader, som de udsætter fuglene for.

Formandens hjørne

Etiske regler for ornitologer – skal vi have et regelsæt for vores færden i naturen? Punktet var til debat på sidste repræsentantskabsmøde i København. Vi var fra lokalafdelingen med til at sætte dagsordenen. Vi mener klart, at regelsættet i naturfredningsloven (se lovsamling for naturområdet) er klart og veldefineret. Vi færdes ikke med skydevåben, men med fredelige hensigter i naturen. Altid bevæbnet med kikkert – skop – notesbog m.v.. Altid fredeligt gående eller stående. Vi ser tingene, der rør sig, forsigtigt og på afstand. Vi er så heldige, at vi ikke skal nedlægge noget, vi skal blot opleve og notere til vores egen fornøjel-

se. Siden offentliggør vi vores iagttagelser i Årsrapporten (et af numrene af Havrevimpempen).

Naturligvis er der uskrevne love:

- man samler ikke fugleæg.
- man forstyrrer ikke ynglefugle.
- man forstyrrer ikke flokke af rastende fugle på fourageringsstederne.

Vi holder alt i alt selvjustits og færdes med respekt på naturens præmisser. Vore tællinger danner grundlag for viden om fuglene, deres levesteder, deres livscyklus m.v.. Amt, kommune, Skov- og Naturstyrelsen og DMU har stor glæde af vore tal i videnskabelige undersøgelser.

Birdrace kan lyde fælt – som et "ornitologisk tosseløb"! Sådan er det nu ikke. 4 ornitologer forsøger blot at se flest fuglearter på 24 timer på en aftalt dato. Konkurrence – ja, men med høj moral og selvkontrol. Dogme-birdrace, det sidste nye økologiske: Se så mange fuglearter som muligt på 24 timer, uden hjælpemidler som kikkert, løbehjul etc., alt skal opleves til fods og være en énmandstur startende og sluttende ved egen gadedør. Ingen forurening og endda god motion. Fin ide, som vi bør gentage i fremtiden. En ny trend, som måske kunne trække unge til vores arbejde med naturen og fuglene kunne være tomandshold, bestående af en garvet feltornitolog og et føl – et ungt menneske, som ikke er så trænet i at se på fugle. Det kunne give meget vidensformidling.

Har jægerne etiske regler? Ja, det har de, det er også påkrævet, og der gøres meget for at efterleve disse regler! Vi håber for jægerne og for fuglene, at bestræbelserne her betyder færre anskydninger inden for de næste to år.

Etiske regler for hundeluftere kunne vi ornitologer ønske efterlevet i større grad. Alt for mange løse hunde på strande, strandenge, skove - ja, alle vegne! Her burde der sættes ind! Stå i tårnet ved Flyvesandet, så skal du se løse hunde, på trods af skiltning! Umiddelbart betyder det vel ikke noget? Jo det gør! Rastende fugle ved højvande får ikke fred. Vadefugle og småfugle jages rundt i perioder, hvor de burde hvile.

Etiske regler for ultralette fly? Ja tak! Har man set et ultralet fly hen over et fugleområde, ved man, at alle fuglene er på vingerne i en meget stresset situation – er dette nødvendigt?

Færdsel i naturen bør ske på naturens præmisser!

Formandsberetning for året 2000

Af Flemming Byskov

Forelagt på DOF-Fyns ordinære generalforsamling den 14. februar 2001.

År 2000 blev et år med et meget højt aktivitetsniveau. Som det vil fremgå af de efterfølgende udvalgsberetninger har vi mange bolde i luften samtidigt. Her skal jeg blot nævne de væsentligste.

I foråret 2000 blev et meget velbesøgt fuglestemmekursus afholdt. Ca. 25 medlemmer blev under Søren Bøgelunds og Gunnar Knudsens kyn-dige vejledning indført i fuglestem-mernes verden. Et meget stort forar-bejde fra Gunnars hånd gav deltager-ne et fyldigt kompendiemateriale i hænde med CD-aflytning og ture i felten – alt i alt et flot arrangement for lokalafdelingens medlemmer.

Afdelingens vigtigste aktivitet: ynglefugletællinger for Fyns Amt blev igen i år 2000 gennemført til amtets tilfredshed. Disse tællinger danner grund for vores gode økonomi i afdelingen, men også grundlag for en række naturvurderinger. Her skal blot nævnes brugergruppen for Ringe Sø. Det ser nu ud til, at forvaltningen af vandstanden i søen også bliver på søens præmisser. Vi har alle lært af denne sag.

Promoveringen af en lokal fynsk plan for den Hvide Stork er fremført i det Rådgivende Regionale Råd med en meget flot modtagelse og udsen-delse af en positiv pressemeddelelse

fra rådet, hvilket ikke er set før. Ær-gerligt er det blot at en politiker i rå-det siden fik blandet Odense Zoo ind i sagen. Vi vil have vilde storke til at yngle her – ikke projektstorke. Rede-platforme er sat op, nu skal vi blot have mere vand på engene og dermed føde til storkene og hele den fauna, som landbruget elsker at fjerne ved effektivt afvanding.

Nye flotte vådområder så i år 2000 dagens lys: Sundet ved Fåborg blev genskabt – mængder af svøm-meænder og vadere indfandt sig straks. Et stort område, Løkkeby En-ge, blev sat under vand i juni-juli. Hvem husker ikke tætte iagttagelser af Vandrikser og Plettede Rørvagtler i august og september. Og hvor i Fyns Amt ser man Stribet Ryle omgivet af flercifrede antal Tinksmøde.

Mange Havørne var på plads ved Brændegård Sø hele året, mindst 3 forskellige hanner, 3 forskellige hun-ner og mindst 2 forskellige ungfugle. Tilsyneladende ingen yngel i år 2000, men ørnene var til stor glæde for mange, også ikke-ornitologer.

Vores hjemmeside har på 4. år været et meget besøgt websted takket været Jan Holms indsats med stædige a jour-føring dagligt, stor tak til Jan for dette flotte arbejde. Ved årsskiftet skete fornyelsen idet Hans Rytter tog

over. Det nye lay out er blevet vel modtaget. Nu kan man se alle årenes fugleagttagelser ned på en biblioteksfil, et godt supplement til årsrapporten.

Havrevimpnen bliver bedre og bedre. Flot og seriøst arbejde fra redaktørens side (*om blot papir kunne rødme - red.*). Tak til Erik Thomsen for meget skarpe S/H fotos og tak til sønnike for flabede vignetter.

Afslutningen i Brugergruppeforhandlinger i de sidste 3 reservatområder er ved at være på plads. Enighed opnåedes ved Bågø i Lillebælt med et nyt stort område uden motorbådsjagt. Forholdene ved Vresen er endnu uvisse, det samme i Marstal Bugt. Jægerne er ganske enkelt løbet fra alle indgåede aftaler – DOF og DN (*Danmarks Naturfredningsforening*) holder her fast med enighed om forslagene. Vi ser frem til et fornuftigt forslag fra reservatsektionen under DMU (*Danmarks Miljøundersøgelser*).

De næste 15 års planer for skovdriften i statsskovene har vi i DOF-Fyn præget gennem Friluftsrådet. Næsten alle vore forslag er taget med. Desværre har man fjernet visse jagtbegrænsende forslag. Vi ser trods dette frem til et godt samarbejde med Statsskovdistriktet og Friluftsrådet i år 2001.

Beretning fra udvalgene:

Ekskursionsudvalget

Alle 16 planlagte ture blev afholdt. Heraf gik de 11 til fynske lokaliteter, mens 2 bevægede sig til det jyske og 1 til Nordsjælland. Der var jo Spurveugleinvasion uden sidestykke, så hvorfor ikke tage op og se dem gemme mus i spættehuller, dér, hvor der var flest. Det var fjerde gang i træk, vi havde held med at opsøge sjældenheder på en arrangeret vintertur, hvor kun datoen ligger fast. Samme idé har vi om efteråret, hvor det er meningen at køre efter fugletrækket en søndag i september. Dér, er der heller ingen, der ved, hvor vi føres hen, før lige inden, afgangens lyder. Alligevel var det nok en overraskelse for de fleste, at ekspeditionen år 2000 skulle gå til Lyø for at se på efterårstræk – men trak, det gjorde de, de 5 Engpibere. Det var dog heller ikke, fordi de to mere traditionelle trækture, vi havde i foråret: til Horseklint og Nordlangeland, vil gå over i historien pga. overvældende trækaktivitet. Derfor kan man jo godt have en god tur alligevel, nogle giver mange fugle, nogle en god fuglesnak og nogle trætte ben og røde kinder, hvor man bagefter ikke længere smager surheden fra termokaffen. Også **det** er en oplevelse!

Sidste år forsøgte vi os med ture med overnatninger i forskellige retninger: Vejlerne mod NV, Rügen mod SØ og så det allernordligste Skåne, og det siges at være gået ganske godt – også fuglemæssigt. Her var

der dog én, der måtte aflyses: ungdomslejren på Sydlangeland, men det er jo straks et andet udvalg!!

Ungdomsudvalget

Det har været et meget stille år, arbejdet er overgået til Tim Hesselballe Hansen.

Odense Fjord

Et stille og roligt år for fjorden. Der tælles stadig på Vigelsø for staten, i Fjordmarken for amtet og i de jagtfri områder for DMU.

Årets oplevelse var Silkehejren, som mange nåede at nyde – endvidere en del Kærløbere.

Biblioteket

Der er ikke sket meget i biblioteket. Der er stort set ikke sket nogen tilgang. Der mangler en hel del i relation til at få orden på biblioteket. Her søger vi en frivillig.

Fredningsgruppen

I fredningsgruppen er der heller ikke sket meget. På falderebet nåede vi lige at skrive til amtet om tilplantningen af Halmø ved Ærø og opfyldning ved Dørholmbugten. Disse sager har vi endnu hørt noget om endnu.

Havrevimpnen

Havrevimpnen udkom som sædvanligt med 4 numre, heraf det ene årsrapporten. Vi er i den heldige situation, at mange af vore medlemmer leverer stof til bladet, tak for det, uden input fra folk med kendskab til det

lokale fugleliv kan bladet ikke leve op til sin målsætning om at orientere om, hvad der foregår rundt omkring i amtet. Vi er også i stand til at levere fotos til mange af artiklerne, ikke mindst i kraft af adgang til Erik Thomsens mange fotografier, stor tak for det, det er med til at give bladet liv. Mange af vores læsere benytter sig af muligheden for at indbetale et bidrag på 50.00 kr. til den løbende drift. Det er vi meget glade for og håber at antallet af betalere på et tidspunkt bliver lig antallet af modtagere!!

Hjemmesiden

DOF-Fyn Web har i det forløbne år haft et jævnt stigende dagligt besøgstal. Ved årets slutning lå DOF-Fyn Web stabilt som Danmarks tredje mest besøgte fuglehjemmeside efter Rolf Christensens IRANIA og Andreas Bruun Kristensens PHYLLOSCOPUS. Brugerne fordeler sig over en bred vifte af fugleinteresserede, lige fra "hitjægeren" til "turisten".

Målsætningen med DOF-Fyn Web er at servicere så mange fugleinteresserede mennesker som muligt. Hjemmesiden skal i høj grad virke som foreningens vindue ud til de mange, der har en spirende interesse for fugle, og som ønsker at dele denne interesse med "os", samt til dem, der målrettet søger bestemte arter (læs: kryds).

Den nye layout, der blev præsenteret 1/12, har fået en god modtagel-

se. Indtrykket er, at mange mennesker, også uden for Fyn, følger med i, hvad der sker i amtet.

I forhold til andre amter har vi her på Fyn utroligt mange, der trofast indberetter deres observationer til fælles glæde og inspiration. Det er måske den væsentligste faktor i konkurrencen med andre fuglesider. Tak for det – og bliv gerne ved med at indberette det du ser...

I den forbindelse skal det også nævnes, at DOF-Fyn Web har et tæt samarbejde med "Svendborgs Aktuelle Naturside" v/Erhardt Ecklon, med hvem vi deler særligt relevante informationer.

DOF-Fyn Web har også pressens bevågenhed. Det hænder ofte, at pressen her finder inspiration til artikler om fugle. På det punkt bliver vi her på Fyn misundt af andre lokalforeninger, der ikke i samme grad nyder denne bevågenhed.

Friluftsrådet

Vi har deltaget i det årlige amtsrepræsentantskabsmøde på Trente Mølle. Flemming Byskov, Per Bak og Steen Winkel har udarbejdet DOF-Fyns kommentarer til driftsplanen for Fyns Statsskovdistrikt. Friluftsrådet har i stor udstrækning medtaget vores forslag, dog ikke forslag, hvor jagt er nævnt!!

Fuglestationsudvalget

Fuglestationen var i året 2000 kun bemanded i efterårssæsonen, nemlig fra ultimo juli og indtil 22/10. Desværre var der kun observatørdækning i sammenlagt 2 uger, nemlig 23/8-29/8 Martin Søgård og 11/9-17/9 Erik Dylmer.

Ringmærkningen blev varetaget primært af Ole Tønder dagligt fra ultimo juli til 22/10, i perioder støttet af Jacob Sterup Andersen og Jan Holm Jensen. Der blev dog ikke mærket 28/9-12/10.

Det blev igen i år en god sæson både hvad angår trækket og især ringmærkningen (ringtotal 4468 er ny rekord).

Ligeledes fandt en del ornitologer vej til det lille feriehus, hvor stationen igen i år havde til huse, lige som der var flere overnattende gæster.

I år vil der ikke komme en selvstændig rapport over trækket. Observationerne vil indgå i den almindelige årsrapport. Ringtallene vil blive offentliggjort i Havrevimpen (*dette nummer-red.*).

Til slut skal vi fra bestyrelsen efterlyse én, to eller tre medlemmer, gerne pensionister, der vil hjælpe med det administrative arbejde, bl.a. i biblioteket. Vi vil også meddele at vi med baggrund i den seneste ægsamler-skandale i Danmark her på Fyn forsøger at lukke alle sluser fra sjældne danske ynglefugle.

Referat af generalforsamlingen

Af Michael Mosebo Jensen

31 medlemmer var mødt frem til den årlige generalforsamling i DOF-Fyn onsdag den 14. februar på Rissingskolen i Odense.

Dirigent og formandsberetning

Ivan Beck blev valgt med applaus. Han konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indvarslet. Herefter gav han ordet til formanden Flemming Byskov til aflæggelse af beretningen for 2000. Da denne var aflagt efterlyste dirigenten debat, men ingen opstod, hvorpå beretningen blev enstemmig godkendt. Formanden kårede derpå Årets DOF-Fynboer: Gunnar Knudsen for sit store arbejde med det succesfulde fuglestemmekursus i foråret og Jan Holm Jensen for sit ihærdige daglige arbejde med opdateringen af DOF-Fyns hjemmeside gennem flere år. Begge vil modtage et gavekort til DOF-Salg.

Revideret årsregnskab og budget

Ole Tønder delte regnskabet rundt og fremlagde hovedpunkterne mundtligt. Dirigenten savnede en underskrift fra kassereren på regnskabet, som blev godkendt enstemmig. Kommentarer fra salen: Girokonto og gebyrer er en billig måde at køre regnskabet på, spørgsmål om muligheden for at miste tilskud fra

hovedforeningen på grund af den store beholdning (ingen fare) og endelig lidt debat om, hvad vi skulle bruge pengene til. Ingen deciderede forslag.

Ole gennemgik budgettet for 2001. Budgettet godkendt.

Valg til bestyrelse

Jens Bækkelund, Ole Tønder og Flemming Byskov på valg. Ingen modkandidater indkommet, hvorfor alle tre blev genvalgt.

Valg til repræsentantskabet

Flemming Byskov, Søren Bøgelund og Michael genvalgt uden modkandidater. Kurt Hansen valgt som suppleant.

Valg af revisorer

Morten Nielsen genvalgt og Per Bak genvalgt som suppleant.

Forslag fra medlemmer

Ingen.

Eventuelt

Flemming fortalte om møder i foråret 2001.

Spørgsmål om problem med at få kopier om fugle fra hovedbiblioteket. Flemming formidler telefonnummer.

Hvad ringene fortæller

- resultater af tre års fynske Hættemågeaflæsninger
Af Jacob Sterup Andersen

En novemberdag i 1997 var jeg en tur i Munke Mose i Odense. Blandt de Hættemåger, der altid holder til her om vinteren, bemærkede jeg en ring om benet på en af fuglene. Den slags vækker altid min interesse – hvor og hvornår var mågen mon ringmærket? Jeg fik hentet noget brød og min kikkert, og uden større problemer lykkedes det mig at få aflæst ringnummeret. Hættemågen viste sig at være ringmærket som ungfugl i januar samme år i Malmö. Ikke nogen opsigtsvækkende aflæsning, men episoden gav mig alligevel blod på tanden. Jeg fandt snart ud af, at der blandt mange overvintrende Hættemåger i Munke Mose og ved Fruens Bøge var flere med ringe. Og forsynet med sin kikkert og en pose af det lokale supermarkeds billigste toastbrød var det som regel ikke nogen uoverskuelig opgave at få aflæst alle ringens cifre på de sultne fugle.

Som vinteren skred frem, greb mågeaflæsningerne om sig. Tim H. Hansen og Bo K. Stephensen blev smittet af aflæsningsfeberen, og Odenses bedste Hættemågelokaliteter blev flittigt afpatuljeret. Og med sin bil som "fugleskjul" fik Tim også aflæst de mere mistroiske Hætte- og Sølvmåger, der holdt til på Odense Havn. Resultaterne udeblev da heller

ikke. Da de fleste måger i april 1998 var trukket væk, var det i alt blevet til aflæsninger af 62 Hættemåger og 25 Sølvmåger. De efterfølgende to vintersæsoner har aflæsningsaktiviteten været knap så høj, og mange af de aflæste Hættemåger var gengangere fra tidligere år. Alligevel er der indtil nu blevet aflæst i alt 99 Hættemåger og næsten lige så mange Sølvmåger rundt om i Fyns Amt. I det følgende skal nogle af resultaterne af Hættemågeaflæsningerne gennemgås.

Langt de fleste Hættemåger er blevet aflæst i vintermånederne i byernes parker, hvor man forsynet med en pose brød kan komme tæt på fuglene. Den største aflæsningsindsats har været gjort i Odense, hvor mulighederne også er de bedste. Især ved Fruens Bøge, hvor der ofte opholder sig 2-300 Hættemåger, er der blevet aflæst mange. Andre gode Odenselokalteter er Munke Mose og Ejby Mølle, mens Odense Havn kræver en bil som skjul, for at man kan komme tæt nok på. Også i Nyborg er der aflæst en del Hættemåger i området omkring Nyborg Vold. I Svendborg kan aflæsningsvillige Hættemåger findes ved Caroline Amalielund samt ved Christiansminde.

	97/98	98/99	99/00	I alt
Odense	57	37	23	79
Nyborg	1	13	6	14
Svendborg	2	4	2	5
Kerteminde	1			1
Bagenkop	1			1
I alt aflæst	62	54	31	99
Heraf nye	62	30	7	

*Antallet af aflæste Hættemåger pr. vinter fordelt på byområde.
Totalen i "I alt" er renset for gengangere.*

Farvemærkningsprojekter

Farveringe er selvfølgelig betydeligt nemmere at aflæse end metalringe, og heldigvis er der gang i flere farvemærkningsprojekter for Hættemåger rundt omkring, hvorfra fugle kan tænkes at optræde i Danmark. Af de i alt 99 aflæste Hættemåger bar de 9

farveringe – 7 finske og 2 hollandske. Underligt nok er der ikke aflæst nogen af de tusindvis af Hættemåger, der i løbet af de seneste mange år er blevet forsynet med farveringe i Københavnsområdet. De 7 aflæste finske fugle er en del af de 2200 Hættemå-

	Mærket som:		
	Unger	Andet	I alt
Finland	23	7	30
Sverige	6	23	29
Estland	1	1	2
Letland	1		1
Litauen	2		2
Polen		2	2
Danmark	16	3	19
Tyskland		6	6
Holland		4	4
Belgien		2	2
England		2	2
Total	49	50	99

Mærkningsland og alder ved mærkningen for 98 Hættemåger, der senere er aflæst på Fyn.

ger, der er blevet forsynet med farveringe i Finland i årene 1996-98. De to hollandske fugle stammer fra et projekt, hvor overvintrende Hættemåger i byernes parker bliver fanget og ringmærket. I alt 800 er blevet farveringmærket i de seneste vintre t.o.m. december 1999. En pæn del af disse er formentlig danske ynglefugle, så check, når du ser en flok Hættemåger!

Hvor kommer de fra?

Indtil videre har vi aflæst Hættemåger, der var mærket i 11 forskellige lande. Dette er dels fugle fra områder nord og øst for os, der er mærket som unger eller som udvoksne fugle om sommeren eller under trækket. Dels er det fugle mærket om vinteren i områder sydvest for os og aflæst under forårs- eller efterårstrækket. Endelig er der danskmærkede fugle, der, ud over nogle få overvintrende, typisk ses fra sidst i februar og til hen i april. Som det fremgår af nedenstående kort, er de Hættemåger, man ser om vinteren på Fyn, overvejende finske fugle. Desuden er der aflæst enkelte fra Sverige og de baltiske lande, mens også fugle fra det vestlige Rusland må forventes at kunne forekomme. Hertil kommer nogle få danske standfugle. Ud over, hvad der er vist på kortet, er der aflæst yderligere en del finske fugle, der er mærket om sommeren (men ikke som unger). Flere andre fugle er mærket som unger i Finland (8), Sydsverige (3), Estland

(1), Letland (1) og Danmark (13) og aflæst på Fyn i løbet af foråret eller efteråret (men ikke om vinteren).

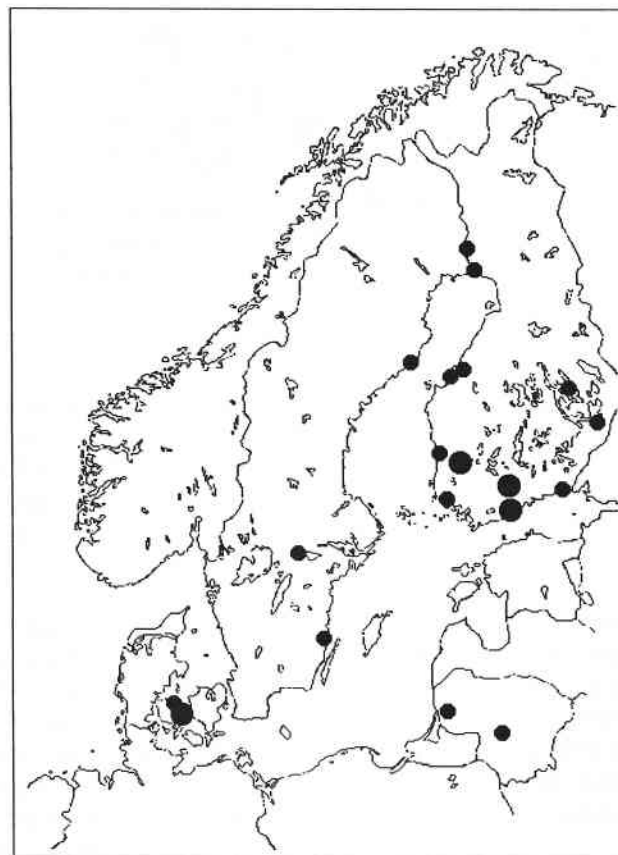
Langt de fleste nordeuropæiske Hættemåger er trækfugle; således trækker de danske fugle mod sydvest til bl.a. Holland, Belgien, Frankrig og England. Dette betyder, at man om foråret (især fra midten af februar og gennem hele marts) kan finde Hættemåger, der er mærket om vinteren i f.eks. England, Holland eller Belgien, og optræder på Fyn i forbindelse med trækket retur til ynglepladserne. Mærkningslokaliteterne for Hættemåger mærket udenfor yngletiden og senere aflæst på Fyn kan ses på nedenstående kort. Som det fremgår er der aflæst et stort antal Hættemåger fra Malmö. Dette er det eneste sted i Sverige, hvor der bliver mærket voksne Hættemåger, og typisk forsynes over 1000 fugle hvert år med metalringe. Indtil videre er 23 måger herfra aflæst på Fyn, altså ca. hver fjerde aflæste fugl.

Hvor gamle bliver de?

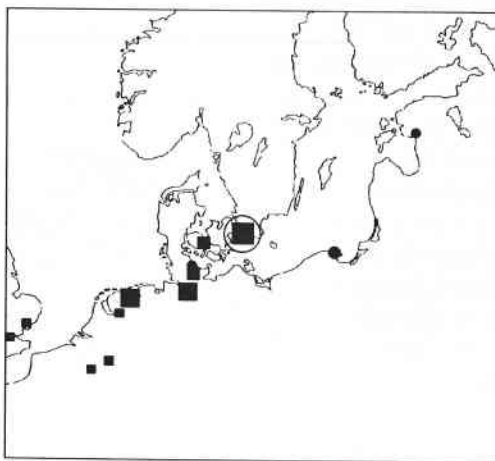
Af de 98 aflæste Hættemåger var langt størsteparten under 10 år gamle. Mindst 11 var dog unger fra før 1990. Den ældste af disse var mærket som unge nær Helsinki i 1979 og sås regelmæssigt ved Fruens Bøge i vintrene 97/98 og 98/99. Siden 29/1-99 er fuglen ikke set, og den må formodes at være død i en alder af godt 19½ år. Næstældste fugl i materialet blev

mærket som adult (mindst 1½ år gammel) ved Kiel i januar 1982 og sås ved to tilfælde i Odense i januar

og februar 1998, altså i en alder af mindst 17½ år. De næste i rækken er en finsk fugl mærket som unge i 1983

Mærkningslokaliteter for 23 Hættemåger mærket som unger og aflæst på Fyn i vinterperioden (1/12-15/2). Store cirkler = 2 fugle.

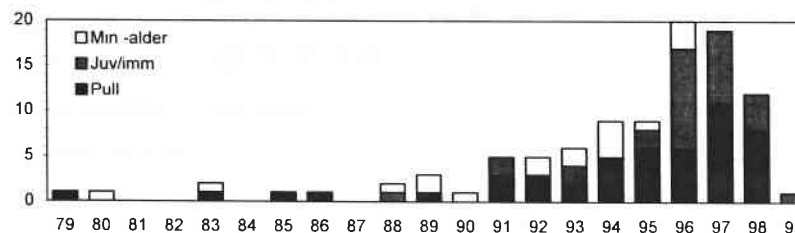
Mærkningssteder for 41 Hættemåger mærket i vinterperioden (1/11-15/2; firkanter) eller i løbet af forår (16/2-15/5; cirkler) eller efterår (1/8-31/10; cirkler) og senere aflæst på Fyn. Symbolerne dækker over 1-3 fugle, afhængigt af størrelse, dog angiver de store symboler i Sydsverige i alt 5 fugle fra vinterperioden og 17 fra træktiderne, der alle er mærket i Malmö.

og en fugl mærket i Tyskland i marts 1985 (og klækket i 1983 eller før). Begge disse er set regelmæssigt i Odense de seneste tre vintre og har altså potentialet til at blive endnu ældre end de godt 16½ år, de var ved seneste aflæsning.

Trofaste Hættemåger

De fleste Hættemåger lader til at være ret trofaste over for deres overvintringslokaliteter. Vi har således oplevet flere måger, der gennem alle tre vintre er set regelmæssigt på samme

lokalitet, og som vi aldrig har set andre steder. Andre Hættemåger er set på flere lokaliteter, men indenfor samme byområde. Der findes dog også Hættemåger, der veksler mere mellem forskellige lokaliteter. Således er der flere gange pludselig dukket nye, gamle Hættemåger op midt om vinteren på en ellers veldækket lokalitet, som altså sædvanligvis må opholde sig andre steder. Interessant er en farvemærket, finsk fugl, der i vinteren 97/98 sås tre gange i Odense. De næste to vintre er samme

Klækningsår for 99 Hættemåger aflæst på Fyn i perioden nov. 1997 til mar. 2000 opdelt i fugle mærket som unger, andre fugle med kendt alder samt fugle, hvor den nøjagtige alder ved mærkningen ikke var kendt.

fugl set i Nyborg. Også en hollandsk, farvemærket fugl er interessant. Den blev mærket i Groningen i Nordholland 16/11-97 og set regelmæssigt på samme lokalitet frem til 30/11. Så syntes den åbenbart at det var ved at være tiden til at indlede forårstrækket. I hvert fald dukkede den op ved Fruens Bøge i Odense godt 1½ måned senere, 16/1-98. Og her er den siden blevet set et utal af gange; faktisk er den en af de sikreste måger at aflæse, når man om vinteren besøger Fruens Bøge. I øvrigt har også den anden farvemærkede, hollandske Hættemåge en interessant historie. Den blev mærket ved Kampen i Holland 13/12-97, og sås året efter ved Fruens Bøge 24/7 og 12/10. Den var tilbage i Kampen de to næste vintre, hvor den sås 12/11-98 og 9+11/12-99. Helt tilfreds med Holland var den dog åbenbart ikke, idet den 23/1-00 dukkede

op ved Henegouwen i Belgien (250 km SV for Kampen). Så mens nogle Hættemåger er yderst trofaste over for den samme overvintringslokalitet, er andre det absolut ikke.

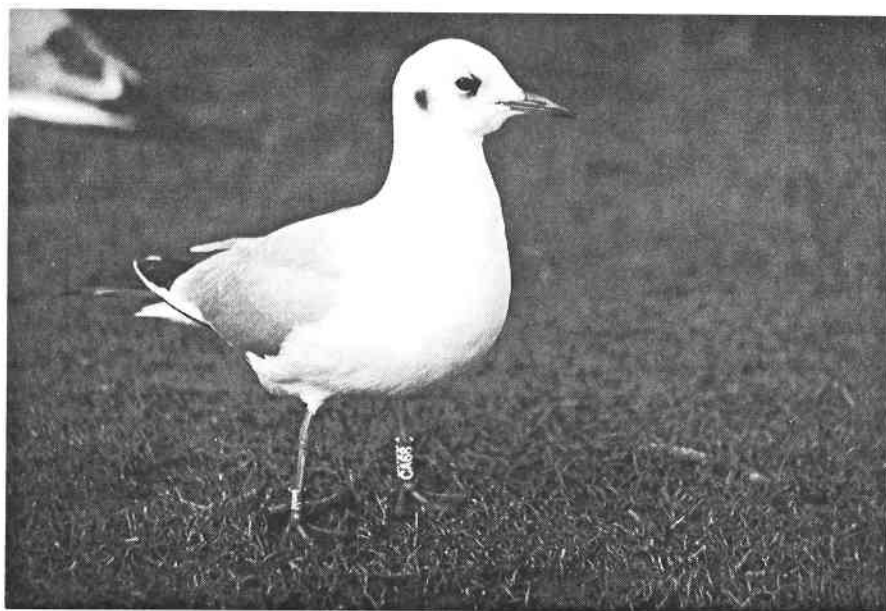
Prøv selv!

Forsynet med en kikkert og en pose brød er det langt fra nogen uoverkommelig opgave at aflæse ringmærkede Hættemåger ved f.eks. Skovsøen i Fruens Bøge. Ved metalringene kan det dog godt kræve lidt tålmodighed inden alle cifre er i bogen, men som regel lykkes det. Og er der 50 Hættemåger, er der sædvanligvis også en med ring på. Hos adskillige andre fuglearter, ud over måger, kører der farvemærkningsprojekter, hvor det også er muligt at aflæse de mærkede fugle ved hjælp af kikkert eller teleskop. Dette gælder bl.a. Skarver og flere arter af svaner og gæs. Så vær

opmærksom, når du alligevel er på fugletur! Alle oplysninger (ringnummer, dato, lokalitet m.v.) kan indsendes til *Zoologisk Museum, Ringmærkningsafdelingen, Universitetsparken 15, 2100 København Ø*, uanset om det drejer sig om danske eller udenlandske fugle. Herefter vil man

modtage et brev med oplysninger om fuglens mærkningsdata. For mange farvemærkningsprojekter vil projektlederen sørge for at sende en et brev med alle aflæsninger af den fugl, man har set. Så det er bare med at komme ud og kigge!

Hattemåge med farvering, Fruens Bøge, marts 2000. Foto: Jacob Sterup.

Skorstensfejer

Af Kurt Kristensen

Fra Kurt Kristensen har vi modtaget nedenstående beretning om en Natugles uheldige erfaringer som skorstensfejer. Begivenheden fandt sted den 26. oktober sidste år i Refsvindinge.

Vores nabo ringede! Om jeg dog ikke ville komme over og hjælpe ham, for han havde en ugle i sin skorsten. Det lød unægtelig spændende, de gange jeg har oplevet fugle, der er faldet ned i skakten, har det drejet sig om Gråspurveunger, duer og den slags, men en *ugle!* Nede på knæ, foran renselemmen, kunne vi ganske rigtigt se et par fødder, der umiskendeligt tilhørte en rovfugl, men hver gang vi rakte hånden ind for at gribe den, flaksede fuglen opad, så vi ikke kunne få fat i den.

Så fandt naboen ud af, at der fandtes en anden lem, en snes centimeter højere oppe, ude i bryggerset. Ved hjælp af et par kosteskafter stukket vandret ind, blev fuglen forhindret i at flakse op, og nu kunne den nænsomt tages ud.

Det var ganske rigtigt en ugle, *Strix aluco*. Det første, vi undersøgte, var, hvordan dens øjne havde det, men de var klare og uden mén efter mødet med soden, der for øvrigt var minimal i den pågældende skorsten. Dernæst undersøgte vi, om den havde brækket noget, ben eller vinger, men alt var fint og intakt.

Nu var spørgsmålet så, hvad vi skulle gøre med kræet, for det var ty-

deligt, at den var noget forkommen.. Den havde muligvis siddet indespærret i næsten to døgn.

Jeg tog uglen med hjem og ringede dernæst til Falck, der lovede at sende en mand i løbet af en times tid.

Uglen sad og hang, sikkert både sulten og tørstig. Netop den dag havde vi naturligvis ingen mus i fælden, det har vi ellers meget ofte om efteråret, men sådan udmærket uglemad havde vi altså ikke at byde på. I stedet fyldte jeg en lille 60 ml sutteflaske med rent postevand (sutteflasken kan købes på apoteket og kan bruges i en nødsituation til mange dyr, pindsvin, kattekillinger, fugle og lignende). Naturligvis er en Natugle ikke lige til sutteflaske, men da den først havde fået nogle dråber indenfor næbbet, var den ivrig nok, den drak det meste af 30 ml, nå ja, der løb nok noget ved siden af, men alligevel fik den ret meget inden for vesten...nå undskyld, fjerene.

Falckmanden kom som lovet, men han havde ikke noget bur med, så han måtte køre igen, men han lovede at vende tilbage, dog først efter at have ringet til mig. Falckmanden mente i øvrigt, at der vist nok havde været en

vildtplejestation i Langeskov, men vidste ikke om den eksisterede mere.

Ved en opringning til DOF fik jeg opgivet et telefonnummer på en vildtplejestation, men desværre var der ingen ved telefonen.

Vandet så ud til at have bekommet min gæst så godt, så jeg slap den ud i stalden, hvor den fløj frit omkring, den så hverken træet eller forkommen ud under flugten, så jeg besluttede at slippe den ud, når det blev mørkt. At sætte den ud ved højlys dag ville være det samme som at invitere Krager og Alliker til en gang mobning, det skulle uglen i hvert fald ikke udsættes for.

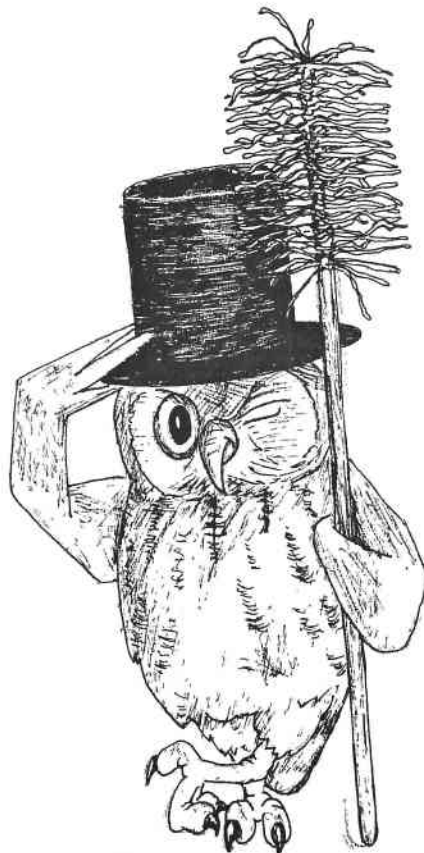
Den fandt, efter et par minutters flugt rundt i stalden, en mørk krog at sætte sig i, og dér hentede jeg den i skumringen for at lukke den ud i dens rette element.

Det var en fornøjelse at se den slå et par slag rundt om indkørslen og derefter tage bestik af havens træer, hvor den hurtigt forsvandt for mine øjne.

Hvis jeg ikke havde skønnet, at fuglen havde kunnet klare sig selv, ville jeg endnu engang have kontaktet vildtplejestationen, eventuelt bedt Falck om at køre den derud.

DOF betaler Falck for at tage sig af nødstedte fugle, transportere dem til nærmeste vildtplejestation og i det hele taget være behjælpelig i vanskelige situationer. I det omtalte tilfælde kunne jeg heldigvis slippe den kønne,

tillidsfulde *Strix aluco* ud til en - forhåbentlig - succesfuld natlig jagt.

Det er åbenbart ikke så sjældent at Natugler får uheldige erfaringer med skorstensbesøg, vi har fået endnu en beretning.

”Skorstensugle” og ”Villa Antinori”

Af Erik Ehmsen

06-01-01 22.30, ”der er en rovfugl i vores pejls”!

Da jeg en time senere kom hjem, ringede jeg til parret i Falsled for at høre nærmere om fuglen i skorstenen. Vi aftalte, at jeg næste morgen skulle komme ud for at hjælpe dem med at få fuglen ud af skorstenen.

Det viste sig at være en flot Natugle, der var faldet ned i skorstenen, da man havde tændt op i pejseindsatsen. Heldigvis havde beboerne hørt støjen, da uglen faldt ned, og de slukkede for pejlsen med det samme.

Med lidt besvær fik jeg fat i Natuglen, der både var frisk og helt ren. Den slog et slag hen over huset, da den blev sluppet løs.

Den var glad over friheden, ejerne var glade over, at alt gik så nemt, og jeg havde haft en god oplevelse med snak om andre fugle og dyr i Falsled. Det var ikke huset, der hed ”Villa Antinori”, men den flaske vin jeg senere fandt i min bil med kort fra ugle og familien i Falsled. Så det var jo ”it så ringe endda”!

Anskydning af Edderfugle

Af Søren Gjaldbæk

Den 30. oktober, 2000, var anskydning af især Edderfugle emnet for ”Den kvarte time” på TV2 Fyn. Blandt deltagerne i udsendelsen var DOF Fyns formand Flemming Byskov.

Hvert år overvintrer omkring 2 mio. Edderfugle i de danske farvande, og de kan, bortset fra i nogle beskyttede områder, jages frit i oktober, november og januar. Det er selvfølgelig en udfordring som enhver mand, m/k, med jagtinstinkt intakt ikke kan sidde overhørig. Det gør de fynske jægere da heller ikke, idet de hvert år

nedlægger over halvdelen af de Edderfugle, som skydes i de danske farvande. Det drejer sig om ca. 60.000 fugle. Jagten foregår oftest fra motorbåde, som enhver kan se ved at tage til de fynske kyster i sæsonen. Her kan man også opleve den mørkeste side af jagten, nemlig de mange anskydninger: Hvert år rammes 25.000

Edderfugle (i Fyns Amt) af et eller flere hagl uden at dø af det, dette er den gængse definition af en "anskydning". Der skal ikke meget fantasi til at forestille sig, hvilke lidelser de ramte fugle må gennemgå, når de må leve videre med læderet muskeltvæv eller brækkede knogler. Edderfugle er imidlertid ret robuste og 3 ud af 4 overlever ret faktisk mødet med jægerens hagl. Det skønnes, at 35% af Edderfuglene har hagl i kroppen, et tal som kun kan glæde tandlæger. Undersøgelser har vist, at hver anden Edderfugl i løbet af sit liv får indskudt hagl i kroppen.

Årsager til anskydning

Omfanget af anskydninger blev klarlagt med en rapport fra 1996, og den vakte bestyrtelse i offentligheden og bekymring i jægerkredse. Danmarks Jægerforbund gør sig store anstrengelser for at få al jagt i Danmark gjort så etisk forsvarlig som muligt, blandt andet fordi en stadigt mere kritisk offentlighed begynder at røre på sig. Jagtformer, som påfører dyr og fugle unødvendige lidelser, vil ikke blive tolereret i fremtiden, og forbundet arbejder for at få reduceret antallet af anskydninger. "Der er ingen biologiske begrundelser for at indskrænke

Så idyllisk kan Edderfugle have det. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

jagten på Edderfugle, bestandene trives fint, problemet er etisk og dyreværnsmæssigt", siger Niels Henrik Simonsen, strandjagtskonsulent i Danmarks Jægerforbund. Vejen frem er at få lært jægerne, hvordan de minimerer antallet af anskydninger. Korrekt udstyr og korrekte hagl kan medvirke hertil, de væsentligste årsager til anskydninger ligger i for dårlig træfsikkerhed og i for stor afstand til byttet, når der skydes (det første forhold vil ofte være en konsekvens af det andet!).

Kaj Hørlück, formand for Odense Strandjægerforening erkender, at "selvfølgelig kan vi skyde forbi, hvis vi ligger derude og trykker af lige når prammen tipper på en bølgetop." Det forekommer ret troligt, at træfsikkerheden må dale en del, hvis ens skudunderlag er bunden af en gyngende båd. Danmarks Miljøundersøgelser, DMU, har lavet et forsøg, som viste, at hvis man venter med at skyde, til afstanden til fuglene er under 30 m. så vil antallet af anskydninger reduceres med 85%. Dette resultat stiller Niels Henrik Simonsen sig noget tvivlende overfor, problemet med undersøgelser er, at DMU brugte meget rutinerede jægere i deres undersøgelse. "Man kan ikke være erfaren fra starten, og man kan ikke med rimelighed forvente, at den samlede jægerstand kan præstere resultater som specialisterne i DMU's undersøgelse." Det står dog fast, at problemet vil blive mindre, hvis jægerne ikke skyder før afstanden til fuglene er under 30 meter. At skydeafstanden skal væ-

re under 30 m står i øvrigt i Jægerforbundets eget etiske regelsæt – vurdering af afstand kan imidlertid være en vanskelig sag.

"Så let tror jeg ikke, at problemet kan løses", siger Flemming Byskov. "Hvis løsningen var så enkel, hvorfor har man så ikke gjort noget ved det for længst?"

Fremtiden

Jagten på Edderfugle reguleres af Miljøministeriet, som udsteder lovbevendtgørelser på baggrund af råd fra Vildtforvaltningsrådet. Her sidder der blandt andre repræsentanter for Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dyreværnsforeningen og DOF. Danmarks Jægerforbund frygter, at motorbådsjagten på Edderfugle kan komme i søgelyset og formodentligt med god grund. "Forbyd det, det er ikke en naturlig form, oprindeligt havde vi ikke motorbåde", lyder det fra Flemming Byskov, og mon ikke Dyreværnsforeningens tålmodighed også er ved at være brugt op. Ingen ved, om antallet af anskudte Edderfugle er faldet, det skal kommende undersøgelser afdække. Inden et år skal der tages stilling til, om de danske jægere er blevet dygtigere til at ramme, eller om der skal indføres restriktioner. "Motorbådsjagt er en jagtform, der stiller særligt store krav til jægerne", udtaler Miljøminister Svend Auken. Kan jægerne honorere disse? Det er nødvendigt, at problemet får en løsning, så vi ikke længere jævnlige skal se lidende og anskudte fugle langs vore kyster.

Monnet, ensomhedens paradys

Af Poul V. Rasmussen

I gennem 10 år er Poul V. Rasmussen kommet på Monnet, der ligger på den sydlige del af Tåsinge, blandt andet som optæller for Fyns Amt. Gennem de næste numre af Havrevimpfen følger vi naturens og fuglelivets udvikling på Monnet efterhånden, som sæsonen skrider frem. Han lægger ud med denne beskrivelse af området.

I Gyldendals egnsbeskrivelser fra 1970 om Sydfyn er overskriften til et afsnit om Monnet "Ensomhedens paradys". Bedre kan det vel ikke siges, hvis man lige husker, at ordet ensomhed ikke behøver at være negativt ladet.

Efter godt 10 år som optæller her, ku' man godt tro, at "nu har man da set det"! Men sådan er det ikke med Monnet. Der er altid nye oplevelser - ikke kun hvad det angår fugle. Derfor vælger jeg ofte stedet frem for andre lokaliteter, der måske nok har flere og mere "hittede" fugleoplevelser at byde på.

At tælle op på Monnet kan være et krævende arbejde. Specielt i yngletiden, hvor især et stort antal af vadefugle kan være vanskeligt at holde mandtal på. Denne store, flade plæne, uden de store afgrænsninger i landskabet, var noget af en opgave, da jeg i sin tid startede herude som en rimelig grøn fuglekigger.

Men i dag er mine månedlige ture til Monnet stedet, hvor jeg tit samler energi og overskud til hverdagens rutiner og trivialiteter. Måske netop ensomheden herude gør, at man har ro til at få løst alverdens problemer, som man i det daglige kan have svært ved at samle tankerne til.

Jeg indrømmer, jeg holder meget af at færdes her alene. Naturligvis er det hyggeligt at møde andre "fugletosser" herude og få en snak om dagens oplevelser....ligesom det er spændende at lede ture i området, hvor man får lov til at øse ud af al den viden, man selv mener at have tilegnet sig gennem årene.

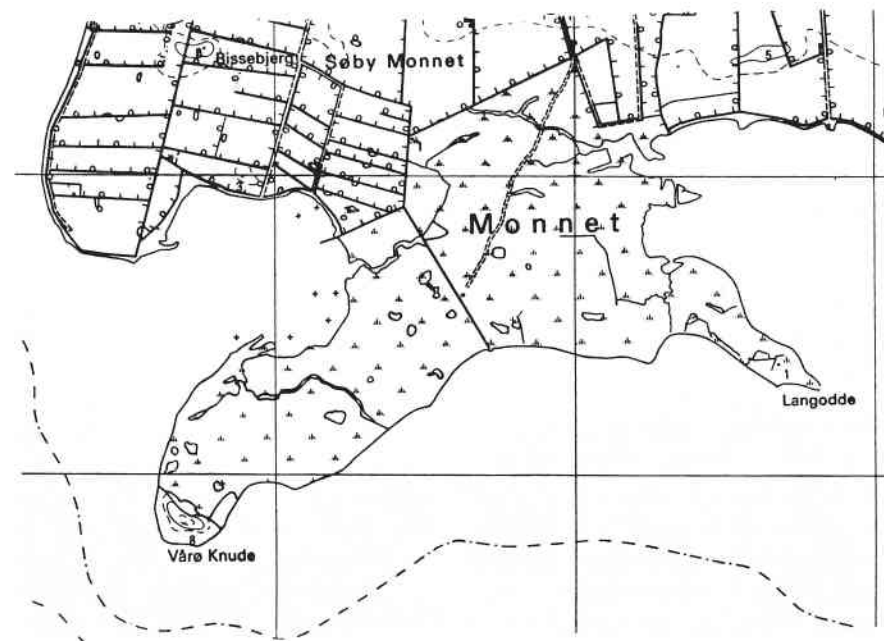
Men - det hænder en stemme hvisker i mit indre: Monnet er sgu' mit!

Og så kan jeg godt blive en lille smule irriteret, når der pludselig kom-

mer vadende mennesker ud ad vejen, for så brister illusionen om, at det her er en uendelig ødemark, hvor kun få tidligere har sat deres fod. Ja, sikke noget vrøvl, men man må vel ha' lov at drømme lidt.

Måske er Monnet så enestående, for intet andet sted oplever man årstidernes skiften mere tydeligt. Om vinteren, hvor du ikke finder læ for den stive vind, og hvor land og vand smelter sammen, når isvinteren sætter ind og omdanner Monnet til "Indlandsisen", og hvor Vårø Knude er toppen af hele sceneriet. Eller foråret, hvor de første Sanglærker og måske en enkelt Vibe gi'r et vink om, at

varmere tider nærmer sig. Og somme- ren, hvor man altid har fået alt for meget tøj på, og hvor man simpelthen lige skal ha' en tur i bølgen, og hvor myriader af ynglende vadefugle gør dig ør i hovedet, når de med kraftige stemmer fortæller dig "at her bor vi altså"! Eller efteråret, hvor de første kraftige vinde kommer, og hvor septembers himmel er så blå - ja, meget mere her end andre steder - , og hvor der også kan blive tid til at slå blikket ned og måske finde et vættelys eller et flinteredskab, og hvor man let bliver overrasket af højvande og kommer hjem med støvlerne bordfyldte. Alt det er Monnet.

Facts om Monnet

Monnet er med sine 125 ha vist nok Fyns Amts største strandeng. Karakteristisk som sådan med et virvar af loer, søer og gravede render. Man finder stedet ved at køre til Bjerreby Kirke, derfra sydover til Vårø, og 1 km mod vest findes indgangen til Monnet. Man skal lige huske, at fra 15. marts til 1. juli er Monnet lukket for offentligheden. I den periode kan jeg foreslå, at man kører godt 1-2 km længere vest på, drejer til venstre af Søby Strandvej og kommer dér ned til det, som hedder Søby Monnet. Her er der et fortræffeligt kig udover Monnet og den lille lavvandede bugt, som altid er meget fuglerig.

Lidt historie

Monnet, eller Månen, som det lokalt bliver kaldt, er et navn som man uden megen fantasi kunne tro var udsprunget af landskabets særprægede udseende; men Monnet er i virkeligheden bare et gammelt navn for "maen", altså fælle eller eng. Det var her man satte sine ungkreaturer ud for sommeren. Det gør man da heldigvis stadig, for uden afgræsningen var Monnet nemlig ikke det, det er i dag. Så vidt vides, har man i mange hundrede år brugt området til afgræsning. Et ejerlav har op gennem tiden på et årligt bytning planlagt sommerens afgræsning. Her skulle det afgøres, hvem der skulle have hvor mange dyr sat ud, sikkert ud fra en fastlagt aftale i forhold til de enkelte gårdes størrelse. I dag er der desværre kun en landmand på øen, som har kreaturer nok til at "fylde" så stort et område - så

de store diskussioner kan det vel ikke blive til på de årlige lavmøder. Men ejerlavet findes stadig. Pladserne i lavet binder sig naturligvis kun til de landmænd, som har et lod af Monnet. For få år tilbage, da kreaturerne kom fra flere besætninger, var det lavet, der havde ansvaret og tilsynet med dyrene.

Noget litteratur fortæller, at Monnet aldrig har været under plov, men det er ikke helt rigtigt. På Vårø Knude længst mod vest kan man ved et bestemt lys godt fornemme en række vandretgående linier i den lille morænebakke. Det siges at være rester fra højagere, som mennesker i fordums tid har skabt i forsøget på at dyrke landet. Så helt urørt er det altså ikke. På toppen af knuden findes en lille firkantet vold, som er resterne af en militær observationspost, som blandt andet blev brugt i krigen i 1864.

Hele nordsiden af Monnet er afgrænset af gamle stendiger. Midt på området kan man stadig se rester af et andet stendige, som har delt strandengen på tværs. De manglende digesten siges at være brugt til at bygge Siødæmningen. I en lille bugt i den nordøstlige ende ligger en række trædesten, som røgterne brugte under deres arbejde.

I september sidste år skulle jeg prøve at gøre dem kunsten efter - altså at danse linedans på trædesten - hvilket jeg har prøvet mange gange før. Sådan cirka midt ude slår det mig: "pas nu på du ikke falder, din notesbog er ikke glad for vand"! Jeg havde såmænd dårligt tænkt tanken, før jeg lå der, men heldigvis med no-

tesbogen højt hævet i strakt arm. Hurra, den blev ikke våd! Men min mobiltelefon..... nå, lad den hvile i fred!

Landskabet

Landskabet er tydeligvis et produkt af istiden. At isen har skuret hen over området og skabt den flade strandeng og af en eller anden grund pludselig er stoppet op og har smidt en "ordentlig klat" derude vestpå, altså Vårø Knude, kan forekomme pudsigt. Mere seriøst fortalt er det en gletsjer fra sydøst, som har skubbet den frosne jord foran sig og på et tidspunkt er gledet hen over den. Nu, tusinde af år efter, har havet ædt sig ind i den 8 m høje moræneknold og mod vest skabt stejle skrænter.

Vårø Knude har et øgenavn på Strynø. Da jeg på et tidspunkt arbej-

dede på denne ø, beskrev en mand for mig, hvordan varmedisen en lun sommeraften fik knuden til at svæve lidt over havet, samtidig med at solen netop var placeret i knudens højre side og fik den til at ligne en cigar med ild i. Så derfor, i hvert fald for ham, hedder Vårø Knude "cigaren".

Lidt om dyr og planter

Da det er et fugleblad, jeg skriver til, skal det selvfølgelig handle om fugle. Trods alt er det fuglene, som er den primære grund til, jeg kommer på Monnet. Men jeg bliver også nødt til at nævne, at denne herlige klat halvø, som hænger der foruden af Tåsinge også er rig på anden fauna end fugle. Til min store ærgrelse er min viden, hvad angår padder, insekter og flora langt fra stor nok til at mætte min

Udsigt over Monnet. Foto: Erhardt Ecklon.

egen nysgerrighed. Men lidt hænger der da ved. Af padder kan nævnes Grønbroget Tudse, som i de lune sommeraftener tydeligt kan høres med sin høje stemme, og Strandtudsen, som i de lave søer ved riffelbanen midt på halvøen ligger og soler sig med sin lyse rygstribe. Den Grønne Frø er vist den almindeligste frø herude. Almindelig Firben kan findes i stendigerne.

Den Gule Engmyre er et helt kapitel for sig. Man ser den aldrig, men den er alligevel den skabning, der på trods af sin ringe størrelse har sat størst præg på landskabet med sit utal af tuer. Og hvordan pokker overlever den i sin underjordiske tilværelse, når højvandet oversvømmer dens hjem??

Af pattedyr støder man oftest på Hare, men Rådyr, Ræv, og en sjælden gang Lækat, ses også med mellemrum.

Svampene er også et kapitel for sig. Min ringe viden er mest centreret om champignons. Måske fordi de kan spises. Det blev til mindst fire champignonarter her en efterårsdag, og til en dejlig stuvning til aftenmaden. Artsrigdommen af svampe er generelt meget stor herude.

Hvad angår planter er jeg igen ret meget på bar bund, men Monnet byder på, hvad man kan forvente af flora på en strandeng. Men selv uden megen viden kan man godt glæde sig over Malurtens grågrønne skær og stærke duft og hegnesens blåviolette slåenbær, som begge leder tankerne hen på, at snaps ikke er så ringe endda. Så er der jo også den tætblomstrede Hindebæger, som er så intens i

farven, og som mandøboerne mener er deres ejendom. Og på det rette tidspunkt Engelskræs, som når det blomstrer, får hele Monnet til at ligne et stort lyserødt tæppe, og kun tangeres i skønhed af vores lokale medlem Aksel Hansens skønne pastelbilleder af samme motiv.

Fuglene

Skulle jeg beskrive mine fugleoplevelser på Monnet, kunne jeg nemt fylde et års Havrevimper, så det skal jeg spare jer for. Men et kort oprids af årets fugle skulle der nok være plads til. Vinteren byder især på mange Sang- og Knopsvaner samt rimelige store flokke af Gråand, Hvinand, Pi-beand og Toppet Skallesluger. Canadagæs har i de senere år været talrige...ja, op til 160 i én flok. Af de små fætre kan nævnes Skærpiber - enkelte år er der set Bjergpiber -, Snespurv, Bjerglærke, Laplandsværting og flokke af Bjergirisk. Vandrefalken er efterhånden fast inventar, og ved en enkelt lejlighed kunne en sådan nydes i selskab med en Jagtfalk.

Foråret er karakteriseret ved sine mange vadefugle. Op til 3000 Hjejler og hundredvis af Viber og Strandskader er ikke unormalt. Hvidklire, Sortklire, kobbersnepper, regnsøver, ryler af mange arter, Klyder, præstekraver osv. kan bedst ses ved Søby Monnet, den lille bugt mod vest. Forår og sommer er ynglefuglenes tid, hvor Stor Kobbersneppe og Almindelig ryle hører til de mest spændende. I begyndelsen af halvfemserne ynglede her stadig Brushøns. Strandskader, Viber og Rødben er de talri-

geste, og her er almindeligvis 30-50 par af hver art, kun overgået i antal af Sanglærke med ca. 100 par. Svømmeænderne er repræsenteret med Spidsand, Knarand og Gråand. Endvidere yngler Edderfugl, og i knuden er en mindre Digesvalekoloni. Desværre ses den Gule Vipstjert kun sjældent i yngleperioden. Stormmåge, Svartbag, Havterne og jævnlige Dværgterne yngler også på Monnet. Efteråret er Stærenes tid. Tusindvis fouragerer i det lave græs, ofte sammen med lige så mange kragefugle. På det tidspunkt ses også de fleste Knortegæs. Bramgåsen er i de senere år blevet mere talrig.

Det er svært at fremhæve nogen arter frem for andre, men - jeg undgår vel ikke at nævne arter som Dværgfalk, Vandrefalk, Jagtfalk, Blå Kærhøg, Havørn, Rød Glente, Fiskeørn, Mosehornugle, Silkehejre, Trane, Enkeltbekkasin, Laplandsværting og Bjergpiber som de mest sjældne.

Dette indlæg er tænkt som en "lille" appetitvækker til en række artikler i de kommende Havrevimper. Jeg har tænkt mig nærmest i dagbogsform at beskrive mine månedlige ture på Monnet. Det skal selvfølgelig handle om fugleoptællinger, men også om hvad der i det hele taget rører sig i naturen derude.

Poul V. Rasmussen på optælling på Monnet. Foto: Erhardt Ecklon.

Naturområde nær storby

Af Kai Grønbæk

Omkring Hollufgård har Odense i den sydøstlige del af byen et stort område med mulighed for at komme hurtigt ud i naturen eller dyrke anden form for rekreation, såsom løb og cykling.

Området, der omtales her, kan hovedsageligt afgrænses af motorvejen mod syd og Ny Svendborgvej mod øst, samt Neder Holluf og Holluf Pile mod nord og Glisholm Skov mod vest, idet dog Lindved Å med omgivelser følges mod nord til "Gården". I området kan "interesseområderne" eksempelvis opdeles i følgende naturtyper: Engen, Marken, Åen og Mosen.

Engen

Engen er beliggende syd for Hollufgård grænsende op til motorvejen. Hollufgårdsvej går gennem de lave sø- og engområder, og fra selve vejen kan man let iagttage fuglene på begge sider af vejen, uden at de bliver forstyrret. Motorvejen generer heller ikke fuglene.

Sidste forår var der et Knopsvaneepar og flere Blishøns, der lå på rede. Desuden holdt der et par Skeænder og Krikænder til, der viste paringsadfærd. Flot ser det ud, når Skeænderne med deres eksotiske farver farer rundt efter hinanden i det lavvandede område. I løbet af foråret bliver vandstanden lavere, og Ske- og Krikanden forsvinder.

En dag fouragerede 8 Hvidklirer her, hvor vandet havde trukket sig tilbage. Hele foråret er her Fiskehejre, Vibe, Gråand og en enkelt gang også Knarand og Sortkrage. I løbet af sommeren er der to år i træk set en enlig Sortklire samt et år Lille Præstekrave.

Om vinteren, når det er frostfrit, holder der Gråænder og svaner til.

For at kunne forbedre situationen for flere af ovennævnte fuglearter kunne man ønske sig, at vandstanden blev hævet eller i hvert fald holdt stabil året igennem ved at lede vand ind fra den oprindelige Lindved Å.

Længere nede langs Lindved Å nordvest for Holluf Pile ved cykelstien til "Gården" er der et mindre stykke eng. Her har jeg ofte set Skovskaden, Spurvehøgen og Tårnfalken, som alle tre yngler i nærheden og er her hele året. Tillige har Bynkefuglen, Stenpikkeren og Blå Kærhøg fourageret.

Marken

Marken ligger øst for Glisholm Skov og afgrænses af motorvejen og Ny Svendborgvej og Neder Holluf.

Et stort areal har i 1999 været tilplantet med roer og græs, og det meste af arealet kan overskues fra Hollufgårdsvej.

Der holder jævnligt 10-15 Rådyr til. Bilerne på de trafiktætte veje omkring dem generer dem ikke.

Her i november 2000 har der været ca. 600 Hjejler og 150 Viber, samt Fiskehejre, der havde bygget rede nær Hollufgård. Flot at se, når Hjejlerne manøvrerer i luften og udfører forskellige figurer både i V-form og som afrundet kugle. Iagttageren, der forsøger at finde fuglene, når de holder hvil på jorden, kan bedst se dem, når de opholder sig på de grønne marker, hvorimod de bliver ét med pløjejorden, når de er dér. Hjejlerne har tidligere år også været her i et stort antal. I efteråret er der tillige set 12 Agerhøns.

Odense Kommune ejer dette areal og ønsker det afhændet hurtigst muligt. Det viste Fyens Stiftstidende tirsdag den 11. juli 2000 med en stor artikel, idet kommunen ønsker det solgt eller lejet ud til Midtjyske Festivalen, Det fynske dyrskue og evt. truckerstævner. Det er midlertidigt skrinlagt, sandsynligvis mest på grund af de fugtige arealer. Nina Færgemann har også kommenteret: "At der er større fremtid i en flytning til det naturskønne område ved Hollufgård, et pragtfuldt sted". Og kommunens byplanafdeling følger trop: "Det er et fantastisk smukt område, en smule kuperet, frodigt med skovbryn, åer og et vådområde med tilknytning til den gamle herregård Hollufgård".

Ja, man kan jo umiddelbart sige, at det jo absolut derfor er en meget

dårlig idé at lægge festivalplads og truckerstævner netop her.

Åen

Åen er Lindved Å, der løber gennem landskabet. Åen løber under motorvejen og deler sig, idet det oprindelige åløb fortsætter til højre og reguleres af et stibord og løber op til møledammen ved Hollufgårds vandmølle. Det ny åløb fortsætter til venstre og gennemløber Hollufgårds oldtidslandskab. Midt i oldtidslandskabet er der dannet en kunstig sø, hvor der ofte er Blishøns og Troldænder.

Selve møledammen ved Hollufgård Vandmølle er sædvanligvis tilholdssted for Gråand og Grønbenet Rørhøne, og tidligere har der også i det selskab været en Krikand samt en Gråstrubet Lappedykker i vinterdragt. Den 10. juli 2000 hørte og så jeg en Isfugl i sivene.

Vandet fra mølledammen løber sammen med det nye åløb, og åen er igen forenet lige ved vandmøllen. Her holder Vandstæren ofte til om vinteren. Denne vinter var den her allerede den 18. november. Ellers er den her oftest fra januar til marts ivrigt optaget af at finde Vårfluens larver. Jeg har en formodning om, at den overnatter i stensætningen neden for vandmøllen. Bjergvipstjert er her gerne i november, og Gærdesmutteren er fast inventar. Længere nede ad åen,

hvor den løber under Hollufgårdsvej, har der forrige vinter været en Vandstær mere!

I samme område har der sidste år i maj været op til tre syngende Nattergale i hvert sit lille distrikt. Det er en fornøjelse at høre Nattergalen, og så tæt på bymæssig bebyggelse. Mange privatpersoner er meget interesserede.

Mosen

Mosen, eller rettere sagt store lavvandede "vandhuller", hvor der i og om-

kring gror Dunhammer, Kattehale, Vandrøllike og Pil. De omtalte "vandhuller" er menneskeskabte, men tiltrækker vore fugle og er beliggende vest for Holluf Pile, mærket "1" og "2" på det viste kort.

På venstre side af Lindved Å på golfbanen ligger den ene "sø", mærket "1", som golfspillerne skyder hen over. Her holder hvert år en Knopsvanefamilie til sammen med et par Blishøne- og Gråandepar, der alle får unger. Denne "sø" er fyldt med fisk, som virker tiltrækkende på andre arter. Hvert år kommer der 1-3 terner og fisker på livet løs. I de sidste par år har der i maj været en Gråstrubet Lappedykker sammen med svaneparret. Fiskehejren er her fast i området hele året.

Den anden sø/mose, mærket "2", ligger til højre for åen ved Holluf Pile og cykelstien. Her er fast bestand af Gråand, Blishøne, Troldand og Rørspurv. I de to sidste år har Lille Lappedykker ynglet. Jeg har set tre unger og den ene af forældrene, hvilket er uhyre vanskeligt at opleve, da de mest holder til i sivene. Man kan også høre dem. Skeand, han og hun, har i de sidste par år været her i april/maj,

men er søgt væk, sandsynligvis på grund af trafik på stien. Vandriksen er sidste sommer hørt to dage i træk. Sidst på sommeren holder ca. 300 Stære flyveøvelser her, og efter solnedgang kommer hele flokken på en gang ned i sivene til overnatning (sikken en lyd). Sidste vinter blev der ryddet for de store Pilebuske, så tilgroningen blev standset, og mulighederne for de nuværende fugle blev bedre.

Pas på området

Skovene i området er ikke medtaget. Peter Hvenegård skriver meget positivt og engageret om "Hollufgård - en naturperle" i Havrevimpen nr. 2, 1993 om fuglene i skoven.

Mange privatpersoner kommer for at se og høre fuglene omkring Hollufgård, og mange oplever fuglene omkring Hollufgårdsvej til og fra deres arbejde i Højby og Odense. By-mennesket har derfor muligheden for at komme hurtigt ud i naturen.

Politikerne bør tænke på området som et rekreativt naturområde, der ligger tæt ved byen, og ikke satse på en permanent festival- og dyrskueplads.

Fra felten

Af Martin Søgaard Nielsen

Denne udgave af "Fra felten" dækker perioden medio oktober - medio februar. Perioden vil blive husket for en meget mild november og december hvilket medførte rekordsene observationer samt overvintring af flere arter. Fugle mærket med * skal godkendes af SU for at kunne optages på de officielle lister.

Lille Lappedykker

12/1 talte THH hele 482 i Seden Strand og den gamle kanal i Odense inderfjord. Dette er 2. højeste tal set i DK på en gang! (14/3-93 501 Seden Strand)

Stor/Madeira Stormsvale

Periodens feberobservation gjorde Erik Ehmsen 9/12 da han så nogle måger mobbe en lille mørk fugl midt ude i Arreskov Sø - Det var en Stormsvale!!! Observationen er godkendt af SU som ovennævnte, da det i felten ikke anses for muligt at skelne mellem disse 2 arter. (*Stor Stormsvale er vel det sandsynligste-red.*)

Rørdrum

Ved Arreskov Sø er en set 30/12 (MOK, Tommy Dalnæs) og i dagene 16-17/2 er en hørt Pauke samme sted (LBR, EEH).

Silkehejre*

Landets mest langtidsstationære nogensinde og første vinterfund har siden juni 2000 opholdt sig i Odense Fjord, primært ved Lindøterminalen (KDJ m.fl.).

Derudover er 1 set kortvarigt rastende

ved Østerøse 27/10 inden den trak vestover (SG). - formodentlig samme individ?

Sangsvane

Årets svaneoptælling på Tåsinge og Langeland gav 16/1 1272, hvoraf kun 12% var ungfugle. Andelen skal ifølge optællerne helst ligge på omkring 20-30% (OHG, NRA).

[Sort Svane]

13/11 2 R Kertinge Nor (Søren Rasmussen). 29/12 1 Hennemved/Fårevejle (EEE). 3 og 9/11 Stjoul (KDJ, EEE). 8/2 1 Landet, Tåsinge (PVR).

Sædgås

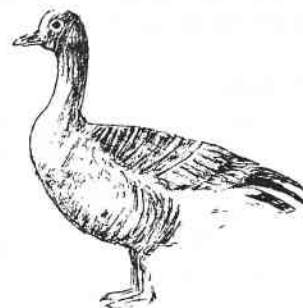
27/1 114, 10/2 112 Føns Vang, er højeste tal (JHI, MMJ).

Kortnæbbet Gås

30/1+2/2+10-14/2 1 Føns Vang. (NBJ m.fl.)

Blisgås

Jersore/Gyldensten Enge har hele vinteren huset mellem 60 og 100 individer (JSA, THH m.fl.).

Dværggås

En 3k+ har siden 30/1 lokket rigtig mange ornitologer til Føns Vang. Fuglen er 18/2 stadig på plads (NBJ m.fl.).

Grågås/Canadagås hybrid

Stjoul kunne 15+18/1 fremvise denne underlige blandingsgås (JSA).

Bramgås

1/12 2000 VSV Brændegård Sø (FIE). 9/12 400 Gersø, 150 Hasselø (GJO).

Lysbuget Knortegås

30/11 1 R Ristinge (HKN) 2/1 9, 8/1 13, 24/1 9, 27/1 22, 13/2 20 Mågeøerne, Bogense (KPO, THH, JSA, HKN, SG). 21/1 9 T Bogense Havn (HKN). 9/2 1 Ud for Vornæs Skov nord (KDJ).

Sortbuget Knortegås*

I takt med flere fund rundt om i landet fandt KDJ amtets første ved Ri-

stinge 8/11. Til manges fornøjelse opholdt den sig her til 22/11.

Rustand

7 og 13/10 rastede 1 i Brændegård Sø (Else Klint, PVR).

Knarand

Der er i perioden set overvintrende fugle på flere lokaliteter, og igen er Tryggelev Nor artens foretrukne opholdssted. 17-18/1 sås 15 hvilket er mange på denne årstid (JSA, OTØ).

Gråand

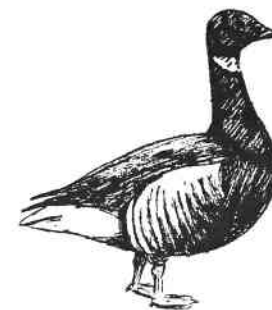
At der er gået kuk i fuglenes "time-manager" erfarede EEE da han 22/1 observerede ællinger ved Skårupøre!

Skeand

1/12 1 R Sundet, Faaborg (HKN). 5/12 1 R Storeholm (KDJ).

Troldand/Taffeland hybrid

En han har siden 3/12 og til dato(18/2) opholdt sig i Bøjden Nor sammen med dens slægtninge (HKN, THH, LBR).

Troldand/Bjergand hybrid

Endnu en hybridfugl er set i denne periode. En troldandhybrid som ikke var identisk med ovenstående viste sig at være hybrid med Bjergand, hvilket er en noget sjældnere konstellation. 1-2/2 1 Bøjden Nor (HKN, THH).

Amerikansk Skarveand

En hun rastede i Nørresø (og en enkelt gang i Brændegård Sø) 20/11-16/12 (Peter Godtfredsen m.fl.). Hvorvidt den blev skudt eller nåede at flygte inden vides ikke!

Rød Glente

8/10 6-8 Dovns Klint (LBL). 16/10 7 R Fakkebjerg (PVR). 1/1 rastede en på den dertil egnede: *rasteplads* Lillebælt, på motorvejen (Erik Munch Kristiansen).

Havørn

Mindst 4 forskellige individer (3 ad og 1 1-2k) er set ved de Sydfynske søer (EEH, FLB). Derudover er der set følgende: 2-4/10 1 Steensgård, Langeland (FBE). 8/11 1 ad hun Drejød (EEH). 25/11 1 Ristinge (ESE). 9/2 1 ad Nr. Nærrå Strand (THH). 10/2 1 2k OF På Eng (BSN, RYT).

Rørhøg

Amtets første decemberfugl nogen-
sinde 1 ad hun, sås 21/12 ved Søgård på Sydlangeland af SØB.

Musvåge

Utrolig få træktalet fra efteråret: 12/10

678 Knudshoved (LGN, JBO). 18/10 592, 21/10 629 Sydlangeland (KNF). 28/10 408 SV Horne (PDP).

Vandrefalk

Der har været rigtig mange observationer af denne art, hovedsageligt fra Det Sydfynske Øhav, Odense Fjord og de nordfynske kyster. Kun få obs. af mere end 1 fugl: 12/10 2 ad hun T Sydlangeland (FLB). 2/11 2 Stige Ø (MSN).

Trane

16/10 23 T Sydlangeland (KNF). 23/10 11 T Keldsnor (Frits Thomsen). 9/2 trak en enkelt forbi Bogense (JEB) som den hidtil tidligste i amtet jvf. 12/3-94 8 Tranekær.

Stor præstekrave

Er set mange steder fra primo feb., men er også set i både dec. (er noget usædvanligt) og jan. Således: 4+20/12 1 Nyborg (HKN). 31/12 1 Knudshoved (ASR).

Hvidklire

30/12 rastede 1 i Egensedybet (KDJ), hvilket også er første decemberfund for denne art.

Svaleklire

9/1 3 Neverkær. (NBJ)

Mudderklire

23/11 rastede 1 ved Nakkebølle Fjord, hvilket også er ny rekord (KDJ).

Odinshane

11/10 1 juv. R Arreskov Sø (EEH). 12-26/10 1 juv R Sundet, Faaborg. (PDP, LBR m.fl.)

Dværghmåge

Perioden har budt på usædvanlig mange vinterfund med 2 observationer i december og hele 5 i januar. Højeste tal sås 4/1 18 ad FOU Sydfynske Øhav, Marstal (KDJ).

Splitterne

13. eller 14. januar sås en ved Ristinge (OHG, NRA), hvilket er mere end 1½ måned tidligere end den hidtil tidligste: 4/3-88 2 Henninge Nor.

Huldue

13. eller 14. januar sås 45 i Nørreballe Nor hvilket er utrolig mange om vinteren (OHG, NRA).

Skovhornugle

I Båge Kolonihaver ved Fynsværket er der i perioden set op til 18 udflyvende, 12/1 (THH, SG).

Mosehornugle

25/11 2 Enebærodde (HHJ). Der er ikke rapporteret om obs. fra Slambassinets som i samme periode sidste år havde op til 5 fugle.

Mursegler

14/10 3 S Sydlangeland (KNF).

Hærfugl

22/11 1 Mellemløben, Faaborg (Lene Wadstrøm).

Grønspætte

22/10 1 i have ved Teglværksskoven i Nyborg (Thomas Bach Piekut).

Sortspætte

Amtets kun 4. Sortspætte har siden 15/11 holdt til ved de sydfynske søer (EEH, LBR m.fl.).

Bjerglærke

21/10 8 Mågeørne, Bogense (JEB). 30/11 2 Ristinge (HKN). 17/12 1 Wedellsborg (MMJ). 23/1+9/2 1 Monnet (KDJ). 13/2 4 N Horseklint (HKN, SG).

Landsvale*

30/11 1 Ø Enebærodde (KDJ), efterfulgt af landets klart seneste observation: 2 fugle i Bagenkop Havn 28/12* (SØB).

Der blev set Skægmejse mange steder. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Bjergvipstjert

27/10 1 V Knudshoved (SG). 9+15/1
1 Brobyværk (NB, SG, MMJ).
25/10+14/11+12/1 1 Naturskolen,
Svendborg (EEH).

Bynkefugl sp.

18/1 1 Stige Ø (KDJ).

Sortstrubet Bynkefugl

En var langtidsstationær fra 17/1-14/2
ved Bogense Marina (THH m.fl.).

Stenpikker

7/11 1 Ny Gesinge (PVR).

Sangdrossel

Der har været utallige obs. her i vinter
og 8/1 så THH hele 8 ved Gyldensten
Enge. Ifølge IRANIA skulle det være
ny dansk vinterrekord!

Vindrossel

23/10 5500 SV Horneland er 3. højeste
tal i amtet (PDP).

Munk

17/12 1 hun R Faaborg (LBR),
17+24/1 1 han Bogense Marina
(THH, HKN, SG) og 17/2 1 hun Carsten
Hauchs Vænge (SG).

Gransanger

2 har overvintret ved Sundet, Faaborg
(GKN, LBR). 30-31/12+13/2 1 R
Horseklint (MRP). 19/1 1 Bispeeng v.
Stavis Å (THH). 22/1 1 Sønder Hjørne
(THH).

Skægmejse

Er i perioden set på hele 13 forskellige
lokaliteter af en bred skare af fynske
ornitologer.

Træløber

26/1 6 Hvidkilde Sø (EEE) er faktisk
mange eftersom arten for alvor synes
fortrængt af sin korttåede fætter!

Tornirisk

20/12 1 Nyborg (HKN).

Stor Korsnæb

14/2 1 hun Flyvesandet (THH).

Laplandsværpling

27/10 1 S Knudshoved (SG).

Hvid Stork som fynsk ynglefugl?

Af Flemming Byskov

En Hvid Stork står på brinken af Odense Å og spejder efter uforsigtige frøer. De skal nemlig ende deres dage som føde for storkeungerne i den nærliggende rede. Hvem tror på det?

I forlængelse af DOF's forvaltningsplan for Hvid Stork, januar 2000, har vi i lokalafdelingen på Fyn taget initiativ til en plan for Hvid Storks tilbagevenden som ynglefugl på Fyn, hvor det sidste par ynglede i 1964 på Solbakkegård i Næsby.

Vi tror på muligheden og vi har således forelagt en plan for det rådgivende regionale råd i Fyns Amt, Det Grønne Råd. Vi foreslår en indsats i tre områder langs Odense Å – steder hvor storken tidligere ynglede. Midlet skal være mere vand på de aktuelle enge. Vand giver liv og fauna. Et rigt dyre- og insektliv vil blomstre i det våde vandmiljø og dermed danne grundlag for den nødvendige føde for storkene. Det Grønne Råd tog godt i mod forslaget. Den politisk valgte formand for rådet tog endog det usædvanlige skridt at foreslå en udsendelse af en pressemeddelelse. Selv landbruget var positive, dog med de sædvanlige serier af krav om penge, erstatninger og compensationer. Alt i alt en succes for DOF Fyn og den Hvide Stork. Men ak! Da først pressen fik fat i sagen, gik det galt! Formanden for Det Grønne Råd udtalte: "Hvis en stork skulle lande på Fyn, så

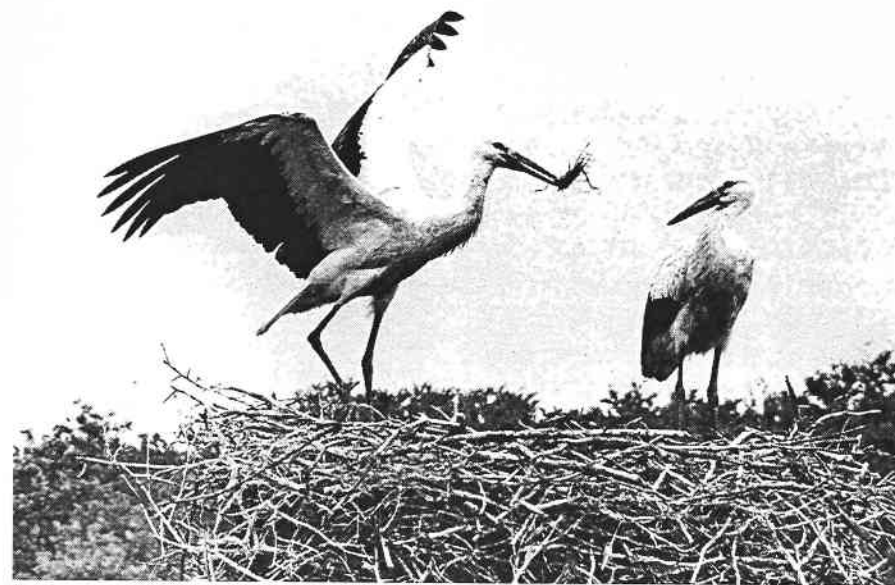
kunne vi jo alliere os med en zoologisk have og finde en mage til den! – Det er næppe en ønskværdig fremgangsmåde!!! Vi ønsker tilbud til de vilde storke, som ifølge planen selv skal komme op og etablere sig. Er der større glæde end at kunne meddele først i april: "Nu er storken kommet til Fyn! Den lange rejse fra Afrika er overstået, 8000 kilometers flyvning over ca. 2 måneder er overstået." Her skal "zoologisk have-storke" ikke indblandes.

En af grundene til at der kun er to storkepar i Danmark i dag er mangel på føde og skal storken tilbage skal dens byttedyr have bedre livsbetingelser. Sådanne kan fremskaffes ved at hæve vandstanden i åer og småsøer og ved en mindre intensiv landbrugsdrift. For at en Hvid Stork skal yngle regner man med at den skal have et vådområde eller ektensivt drevet landbrugsareal på knap 1000 ha til sin rådighed. I Fyns Amt findes en ordning med tilskud til miljøvenlig landbrugsdrift, som har medført, at vandspejlet er hævet eller jorden udnyttes mere skånsomt på op i mod 6000 ha. Endvidere arbejdes der på at etablere 1600 ha vådområder i Fyns Amt. (13 fodboldbaner svarer til ca. 10 ha). Det er gode initiativer, og det er sådanne tiltag, som skal bringe storken tilbage til Fyn, ikke udsætninger, som vi kender det fra Skåne – resultatet har

man jo blandt andet kunne iagttage i det fynske, hvor forvirrede svenske fugle har fløjet rundt i december og januar. Vi skal have den ægte vare. Det politiske niveau er mest til hurtige resultater, her må vi indstille os på, at der måske kan gå mange år før man ser resultater af indsatsen. De naturværdier, som skabes i forbindelse med projektet har dog stor værdi i sig selv og vil glæde mange mennesker. Vi kan så håbe, at de også bliver til glæde for den Hvide Stork.

I 1850 ynglede ca. 9000 storkepar i Danmark, i 1880 ynglede 135 par på 49 gårde i landsbyen Vedum i Himmerland. En årsag til storkens

tilbagegang er omlægning af landbruget i lavvandede vådområder til opdyrket land fra århundredeskiftet og frem. Storkens fødeområder forsvandt. Så sent som i 1964 havde Jylland stadig 108 par, Fyn 1 og Sjælland 2 par. ifølge DOF's registrering er der i alt omkring 130 opsatte redeplatforme i DK, på Fyn måske 5-10. Da en Hvid Stork rastede ved Sundet i Fåborg sidste april var der stor interesse for at opsætte endnu en, og folk viste utrolig stor interesse for fuglen, hvilket gav sig udtryk i dannelse af storkelaug osv. Folket vil have storken tilbage, det kræver at landbruget også vil!

Fremtidsdrøm for storkeprojektet. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Ringmærkning på Sydlangeland- efteråret 2000

Af Ole Tønder

Der blev i efteråret 2000 kun ringmærket i krattene vest for Keldsnor som sidste år. Nettene var placeret i både rørskov, pilekrat og slåen/tjørnekrat. Der blev anvendt i alt 11 net (99 netmeter) de fleste dage. De blev åbnet lidt før solopgang og lukket omkring middagstid, undtagen på gode dage, hvor der først blev sluttet hen på eftermiddagen. På dårlige fangst dage lukkedes før middag.

Der blev i år opnået en rigtig god dækning efteråret igennem, idet det blev til i alt 75 mærkningsdage i perioden 23/7-22/10. Kun 16/8, 4/9 og 28/9-12/10 foregik ingen ringmærkning. Dagsgennemsnittet endte på 59,5 fugle, hvilket ligger tæt på de sidste to sæsoner. De bedste fangst dage (> 100) blev 10/8 171, 17/8 266, 19/8 127, 20/8 117, 21/8 194, 22/8 328 (rekord), 23/8 173, 24/8 103, 25/8 110, 26/8 141, 1/9 123, 11/9 121, 13/10 110 og 20/10 117.

Efteråret 2000 udmærkede sig ved et ekstraordinært stort gennemtræk af Løvsangere i august, hvorfor det også blev den talrigeste art (1397 = ny Langelandsrekord). Dernæst følger Tornsanger med 604, Rørsanger 308, Kærsanger 296 og Rødhals 287. Der blev i alt mærket 49 forskellige arter, hvoraf de "sjoveste"

nævnes: Gøg 1, Isfugl 1, Vende-hals 3, Ringdrossel 1, Græshoppe-sanger 2, Karmindompap 11. Se i øvrigt tabellen over samtlige mærkede fugle pr. 5-døgnsperiode.

Årets total på 4.468 mærkede fugle er ny rekord, hvilket skyldes både den gode dækning og den store gennemstrømning af Løvsangere. Samtidig har krattene ved Keldsnor bevist, at de er absolut lige så velegnede til ringmærkning som Gulstav Mose.

Til sidst en tak til alle de fynske ornitologer, der i løbet af sæsonen kikkede forbi og så, hvordan vi arbejdede. Håber vi ses næste efterår igen. Keldsnor Fuglestation er altid åben for besøgende.

Mærkningerne blev udført af Jan Holm Jensen, Jacob Sterup og Ole Tønder.

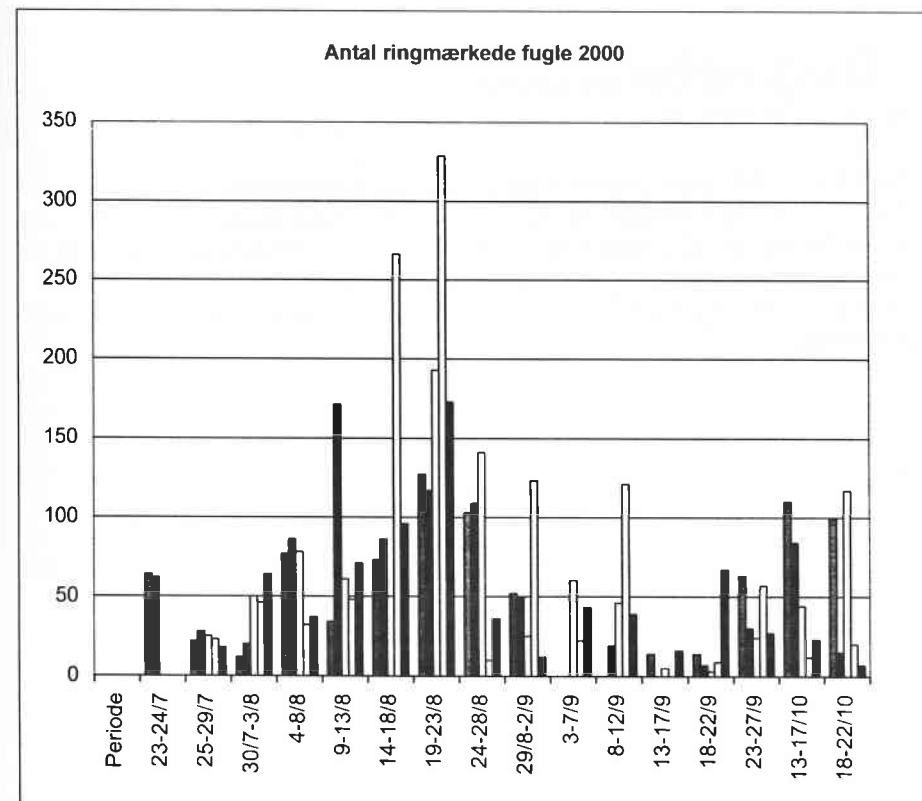
Dagbogsnotat fra den "gule" 22/8:

Nettene åbnes halv seks, det luftede svagt fra vest og var mildt. Efterhånden var der løvsangere overalt, i hver en busk og tagrør. De små gule hoppede konstant rundt på jagt efter insekter. Ved middagstid troede jeg, det sluttede som sædvanlig, men nej. Det fortsatte hele eftermiddagen. Hver gang et net i læ besøgte, sad der 10-15 gule klumper (unge løvsangere). Først ved 18-tiden sluttede festen. Den flotteste dag jeg har oplevet på Sydlangeland. 269 gule og 59 andre, på én dag.

Antal ringmærkede fugle efteråret 2000, fordelt på 5-døgns perioder.

ART \ Periode	23-24/7	25-29/7	30/7-3/8	4-8/8	9-13/8	14-18/8	19-23/8	24-28/8
Spurvehøg								
Tårnfalk								
Gøg							1	
Isfugl	1							
Vendehals				1		1	1	
Landsvale	2							
Skovpiber				1	1		4	1
Hvid Vipstjert								
Gærdesmutte	4	3	2		1	1	1	1
Jernspurv	2	1	1	2	4	5	2	2
Rødhals			1		1			4
Nattergal	2		1		1			
Rødstjert				1	1		8	8
Husrødstjert		1		1	1			
Bynkefugl								1
Stenpikker								
Ringdrossel								
Solsort	1	2	2	1	5	4	4	1
Vindrossel								
Sangdrossel	1			1	7	2	1	2
Græshoppesanger				1			1	
Sivsanger	1	1	6	2	5	4	3	
Kærsanger	24	16	20	34	56	54	51	14
Rørsanger	14	11	37	29	32	69	26	18
Gulbug	4	5	11	28	13	10	14	5
Gærdesanger	5	15	14	26	18	16	38	18
Tornsanger	34	22	41	76	70	127	116	50
Havesanger	1	5	3	4	10	17	10	11
Munk	1	2	1	3	7	8	13	14
Skovsanger			1					
Gransanger	2		7	6	1	4	4	6
Løvsanger	4	13	21	78	131	178	623	230
Fuglekonge								1
Grå Fluesnapper								
Br. Fluesnapper			2	1		1	5	
Halemejsje			7	1			1	
Sumpmejsje		2			1			
Blåmejsje	2	3	1	3	1	1	3	1
Musvit	2	3	1	1	2	3		
Korttået Træløber			1			1	1	
Rødrøg Tornskade				1			3	2
Skovspurv				2	4			
Bogfinke			2	1				1
Grøninsk	1			2		5	1	
Tornirisk		1			1			1
Stillits		1			1			
Karmindompap	3	5	2			1		
Gulspurv	3		5	3	8	4	4	8
Rørspurv	12	4	2		2	5		
SUM	126	116	192	310	385	521	939	400

ART \ Periode	29/8-2/9	3-7/9	8-12/9	13-17/9	18-22/9	23-27/9	13-17/10	18-22/10	SUM
Spurvehøg	1				2			1	4
Tårnfalk							1		1
Gøg									1
Isfugl									1
Vendehals									3
Landsvale		4							6
Skovpiber	3	1	3						14
Hvid Vipstjert								1	1
Gærdesmutte	2	6	12	2	3	27	63	47	175
Jernspurv	1	4	16	5	8	18	14	4	89
Rødhals	4	14	33	6	12	45	107	60	287
Nattergal									4
Rødstjert	15	6	9	2	6	4	2		62
Husrødstjert									3
Bynkefugl	1								2
Stenpikker			1						1
Ringdrossel								1	1
Solsort	3	1	1		4	1	3	8	41
Vindrossel							1	2	3
Sangdrossel	2				1	3	5	4	29
Græshoppesanger									2
Sivsanger	3	2	3			1			31
Kærsanger	10	4	12		1				296
Rørsanger	12	14	29	4	7	6			308
Gulbug	17	2	3						112
Gærdesanger	26	19	13	2	2	1			213
Tornsanger	27	11	23	2	3	2			604
Havesanger	11	4	3	1	1	1			82
Munk	14	12	15	6	5	6	5	7	119
Skovsanger									1
Gransanger	5	1	27	4	30	67	31	13	208
Løvsanger	80	15	13	1	4	6			1397
Fuglekonge			1		6	9	17	104	138
Grå Fluesnapper	2	1	2						5
Br. Fluesnapper	9	1	1		1				21
Halemejse	3		1		1				14
Sumpmejse									3
Blåmejse	2					2	3	3	25
Musvit			1			1	3	3	26
Korttået Træløber							10	2	3
Rødr. Tornskade	1								7
Skovspurv									6
Bogfinke					1		6		11
Grønirisk	1		1						11
Tornirisk									3
Stillits									2
Karmindompap									11
Gulspurv	6	3			1	1	1	1	48
Rørspurv	1		2		1		4		33
SUM	262	125	225	35	100	201	273	258	4468

Fuglenes Dag

Søndag den 27. maj er Fuglenes dag. Landet over afholdes en række ture, hvor folk, som ikke nødvendigvis er DOF'ere, bliver præsenteret for, hvad der er af fugle i lokalområderne. Sidst i maj er det naturligvis sangfuglene, der er de mest markante. DOF-Fyn arrangerer to ture, hvor de morgenfriske i løbet af to-tre timer får hørt et stort udsnit af fuglekoret. Mød op. Tag naboen med. Tilmelding er ikke nødvendig.

Tur 1. Odense Å. Mødested: Parkeringspladsen ved Dalum Papirfabrik kl. 5.00. Ledere: Kurt Due Johansen og Søren Gjaldbæk.

Tur 2. Vejlen, Tåsinge. Mødested: Fugletårnet i Vejlen østlige del kl. 5.00. Leder: Poul V. Rasmussen.

"Dogmebirdrace"

Af Søren Gjaldbæk

I år blev der ikke afholdt vinterbirdrace, som det var tilfældet de sidste par år. Birdrace har været kritiseret af mange mennesker, og af mange grunde, de fleste hæfter sig ved det i deres øjne overflødige benzinförbrug. Tim Hesselballe Hansen introducerede - nærmest for sjov - en alternativ konkurrence, "dogmebirdrace", der i hvert fald ikke kan kritiseres for at påføre miljøet unødvendig forurening.

Konceptet "dogmebirdrace" er ret enkelt, det gælder om at se eller høre flest fuglearter indenfor 24 timer. Man skal starte og slutte på sin bopæl, man må kun færdes til fods, offentlige transportmidler såsom busser, færger osv. er forbudt, og så må man (naturligvis) ikke bruge kikkert. Endvidere skal man være alene og det er ikke tilladt at modtage hjælp. Får man oplysning om en fugl, som ikke er kendt i forvejen, f.eks. over mobiltelefon, må man ikke gå hen og se den og derefter tælle den med. Det er uoplyst, om man må medbringe fuglefoder!

Tim snakkede med mange ornitologer om sit påhit, og en sen natte-time under feltræffet i Blåvand sidste efterår besluttede han og københavnske Rasmus Strack sig til at søsætte "dogmeracet", som blev afholdt den 3. februar. Arrangementet blev lanceret på diverse hjemmesider, og ideen slog an i et større omfang end man skulle tro. I alt deltog 40 danske og 1 svensk ornitolog! Fra Fyn deltog 5: Tim Hesselballe Hansen, Jacob Ste-

rup Andersen, Jan Holm Jensen, Kent Poulsen og Søren Gjaldbæk.

For de odenseanske deltagere var især forbuddet mod brug af færge generende, de 50 meter over Odense Kanal med Stigefærgen blev erstattet med ekstra 5 km's spadseretur.

Dagen

Op mod "dogmedagen" blev vejrmeldingen studeret med stor interesse og vejrguderne var i hvert fald ikke positivt stemt overfor projektet. Flere dage med frostvejr havde lagt is på søer, så havde man fundet et godt sted med nogle ænder var der kun minderne at trøste sig med. Det (næsten) sikre isfuglested ved kanalen ved Gammelsø i Odense frøs til, en enkelt odenseansk "dogmer", som vi lader forblive anonym, overvejede muligheden af at holde kanalen isfri med regelmæssig tilsætning af kogende vand. På selve dagen var det hundekoldt, mellem 3 og 8 graders frost, der i kraft af en frisk til hård vind virkede direkte ubehageligt. Nå, der skulle jo gås en del, og det giver som bekendt varmen. Og gået, det blev

der: 14 af deltagerne har angivet, hvor langt de gik, det blev sammenlagt 421 km. Klar topscorer i "kilometerkategorien" blev fynske, nu bosiddende i Rødovre, Rasmus Bisschop-Larsen, der traskede 62 km, i øvrigt uden at finde en Gråspurv!

Turen

Tim kunne ikke forestille sig, at der var nogen i dette kongerige, som kunne slå ham i hans egen disciplin. Han må imidlertid have frygtet, at den forventede sejr på grund af for få deltagere ikke skulle virke tilstrækkeligt grandios. Derfor havde han gavmildt tilmeldt nogle intetanende personer til, blandt andet undertegne-

de, som egentlig havde tænkt mig at nyde løjerne på afstand. "Det er forbudt at melde fra", lød det, så jeg planlagde at gå en lille tur, se hvor langt det rakte og så gå hjem, når jeg ikke gad mere. Da jeg klokken 0.00 startede med at gå ned i Hunderup Skov i 10 graders frost for at finde en Natugle - forgæves i øvrigt - var jeg stærkt fristet af at lade det være godt med det, da jeg vendte hjem en times tid senere. Næste morgen startede fint nok, jeg havde en Rødhals i min have, jeg vovede mig igen ned i Hunderup Skov og fik både Skovskade, Korttået Træløber og Sumpmejse blandt i alt 20 arter, da Tim ringede: "Hvor mange har du?" ville han vide. Jeg kunne

Så godt ser man ikke Silkehaler på "dogmerace". Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

naturligvis ikke matche hans 37, der blandt andet inkluderede Skægmejse og Natugle. Ellers var han - i overensstemmelse med reglerne - meget lidt meddelsom. Jeg gik tilbage mod min bopæl med den plan at sætte mig ind og få varmen og en kop kaffe, da en flok Silkehaler fik mig på andre tanker, så jeg fortsatte ned mod havnen. I Ålækkeskoven havde jeg det store held at sparke en Skovsneppe op, og da Tim sendte en SMS ud om, at han havde fundet en død ditto på Sandhusvej, steg mit humør kende- ligt. Nu skulle jeg gi' ham baghjul, og i et ungdommeligt overmod, som på ingen måde svarer til min fremskred- ne alder, fik jeg den idiotiske idé, at man lige kunne slå et smut ud til Slambassinet. Den tanke, at der er ca. 7 km derud og logisk nok lige så

mange tilbage, strejfede mig ikke! Og da jeg så kom derud, lå ænderne og svanerne på grund af is i kanalen en kilometer længere ude, men jeg nåede da op på 60 arter, inden jeg vendte om. Tim gik på Stige Ø, lige på den anden side af kanalen, 100 meter i fugleflugt, men 12 km i "dogme- flugt". Han havde 67 arter, desværre havde jeg lige set en flok Agerhøns krydse kanalen, så dem ville han jo nok score. Jeg var efterhånden så for- kommen, at jeg ikke kunne tænke klart, så jeg startede tilbageturen med den plan at gå ud til Stige Ø for at slutte dagen af med Skovhornuglerne i Bågø Kolonihave. Det værste var, at jeg også gjorde det! Dog skulle væ- skebalancen først genoprettes. Også det var lidt besværligt, idet mit vand var frosset til is, det lykkedes dog

at få det gjort overvejende flydende. Turen ud til uglerne står noget tåget i min erindring, men den bød vist ikke på andet end stedse ømmere fødder og værkende led. Da jeg sagde farvel til uglerne og begyndte at slæbe mig hjem, var der stadig 8 km i vente. Tim ringede, han havde 74 arter og var på vej ud mod Lindøterminalen for at få Silkehejren med. Han lød nærmest glad over, at jeg havde kastet håndklædet i ringen med 65 arter, ef- ter hans underretninger var der ikke andre trusler. "Så gider jeg heller ikke mere" lød det sejrssikkert. Jeg tænkte, at min næste art ville blive en grib!!

Resultatet

Som Tim havde forudset det kunne vi have undladt at konkurrere. Han vandt med 74 arter, på andenpladsen kom Jan Hjort Christensen fra Gille- leje, min egen indsats rakte til bronze. 4. pladsen fik Rasmus Strack, Brøns- høj med 62 arter mens Kent Poulsen fra Odense havde 58 arter, hvilket rakte til en delt 5. plads. I alt fik jeg spadseret 42 km, og det kan ikke an- befales at kaste sig ud på en sådan fodtur uden forudgående træning. Skulle "dogmeracet" blive gentaget, vil jeg enten deltage på et mere be- skedent niveau eller i god tid forinden søge optagelse i et vandrelaug.

Nyt layout på DOF-Fyn's hjemmeside

Den 1. december skiftede DOF Fyns hjemmeside layout, Hans og Martin Rytter står for udformningen. De skal have stor ros for resultatet: En brugervenlig og overskuelig hjemmeside med let adgang til alle relevante oplysninger, et godt link til andre fuglesider via "Palles Link" og mulighed for at downloade for- skellige informationer, for eksempel en lang række af de observationer og aktu- elle indlæg, som har været bragt af DOF-Fyn Web og en del lokalitetsbeskrivel- ser. Hovedmenuen består af følgende punkter:

Observationer	Aktuelt	Adfærdskoder
Observatørliste	Fynske fuglelokaliteter	Fugle i Fyns Amt
Om DOF-Fyn	Keldsnor Fuglestation	Havrevimpen
Fuglebilleder	Download	Besøg Birdlink.dk

Hjemmesiden er blevet endnu bedre end før, en god hjælp for alle, der vil ori- entere sig om fuglelivet på Fyn, og siden bliver da også besøgt dagligt af mange fugleinteresserede fra såvel Fyn som fra resten af landet.

Egensedybet

Foranlediget af Kurt Due Johansens kritik af håndhævelsen af reservatbekendtgørelsen for Egensedybet har vi modtaget denne kommentar fra Fyns Statsskovdistrikt. I et brev, den 2. november 2000, som vi her gengiver urediget, skriver Skovrider Søren Kirk Strandgaard:

I Havrevimpen årgang 8 nr. 3, oktober 2000 har Kurt Due Johansen en artikel om overtrædelse af reservatbekendtgørelsen for Odense Fjord Vildtreservat, som det efter min vurdering er nødvendigt med nogle berigtigelser af.

Der er ikke noget, der hedder Egensedybet Vildtreservat. Jagt- og adgangsbe- grænsningerne i Egense Dyb er et element i bekendtgørelsen for Odense Fjord Vildtreservat. Der er således reservat i hele Odense Fjord, men varierende jagt- og adgangsbe- grænsninger i de enkelte områder af fjorden.

I artiklen klandrer Kurt Due Johansen distriktet for ikke at have gennemført til- strækkeligt med tilsyn i området. Kurt Due Johansen antyder, at distriktet nær- mest aldrig kommer i området.

Distriktet gennemfører selvfølgelig tilsyn i reservatet. Som i de øvrige reserva- ter er der knyttet en tilsynsførende til reservatet. Vi har ikke ressourcer til en intensiv patruljering i reservaterne, og det lægger dansk naturpolitik generelt heller ikke op til. De tilsynsførende er altovervejende personer, der bor i områ- derne og har jævnlig eller daglig færdsel i områderne. Endvidere er tilsynet i reservaterne prioriteret således, at der gennemføres flere tilsyn i reservaterne i jagtsæsonen end uden for jagtsæsonen.

Af hensyn til en effektiv anvendelse af ressourcerne lægger distriktet i stedet vægt på information og den deraf følgende selvjustits blandt brugerne i områ- det. Den lokale forståelse for et reservat er afgørende for, at reglerne følges. I Odense Fjord Vildtreservat konstateres gennemgående meget få overtrædelser.

Som Kurt Due Johansen ved - vi har for nyligt drøftet forholdene i Egense Dyb i reservatets brugergruppe, hvor Kurt Due Johansen er repræsentant for DOF - er forholdene omkring sandormegravningen i Egense Dybet meget vanskelige at løse fuldstændigt, idet der til stadighed er en løbende udskiftning blandt be- boerne i sommerhusområdet. En påtale overfor den enkelte sommerhusgæst har næppe varig effekt.

Reservatbestemmelserne er formidlet gennem opsætning af informationstavler i området. Informationstavlernes placering drøftes løbende med brugergruppen for reservatet, hvor blandt andre Kurt Due Johansen som før nævnt sidder. Med tavlernes placering har alle besøgende i området, herunder både sommerhus- ejerne og sommerhuslejerne mulighed for at sætte sig ind i reglerne for områ- det. Senest har vi med brugergruppen aftalt, at vi vil undersøge mulighederne for en mere direkte formidling til beboerne i sommerhusområdet. Det vil dog være vanskeligt at sikre, at der fremover ikke vil foregå ulovlig færdsel i områ- det - uanset distriktets prioritering af opgaven.

Vedrørende sejlads i området har det vist sig, at problemet primært drejede sig om en enkelt person. Vi har fået kontakt til den pågældende person, og proble- met er løst.

I artiklen - og i øvrigt også på DOF-Fyns hjemmeside - opfordrer Kurt Due Jo- hansen til at ringe til områdets tilsynsførende eller vildtkonsulenten. Kurt Due Johansen har i den sammenhæng - og uden aftale med distriktet - opgivet vildt- konsulentens private telefonnummer.

Konstateringer af overtrædelser af reservatbekendtgørelsen kan meddeles til Fyns Statsskovdistrikt, telefonnummer 62 65 17 77. Eller man kan ringe til det lokale politi eller politiet i Odense. Især i weekender kan det være lettest at kontakte politiet.

På distriktet lægger vi stor vægt på at benytte brugergrupperne ved at lytte til medlemmerne, men vi lægger også vægt på, at brugergrupperne loyalt kommu- nikerer brugergruppernes arbejde til eget bagland.

Med venlig hilsen
Søren Kirk Strandgaard
Skovrider

Jagt ved Æbelø

Sidste år forsøgte et af DOF Fyns medlemmer at melde et tilfælde af ulovlig jagt til politiet. Han gjorde altså nøjagtigt som skovrider Søren

Kirk Strandgaard foreslår, hvis man konstaterer overtrædelse af reservat- bekendtgørelser. Dette førte ikke til nogen reaktion fra politiets side, hvil-

ket fik Flemming Byskov til at sende et åbent brev til politimesteren i Odense. Brevet er gengivet i Havrevimpempen, nr. 2, maj 2000. I et svar på brevet udtaler politiet, at det meget vel er klar over sine arbejdsopgaver, men desværre er nødt til at prioritere blandt disse ud fra opgavernes vigtighed. Politiet har med andre ord ikke ressourcer til at have et stående beredskab, som vil gøre det muligt for politiet "at foretage hastende udrykninger til konkrete anmeldelser om ulovlig havjagt". Forståeligt nok, men ærgerligt er det at se syndere gå fri, når det tilsyneladende ikke skulle være vanskeligt at få statueret et eksempel. Den manglende udrykningskap-

acitet gør det dog ikke risikofrit at drive ulovlig havjagt, idet Odense Politiforetager en del jagtkontroller i løbet af året. Så sent som den 28. januar måtte fire sønderjyske jægere på besøg i Det sydfynske Øhav slippe hver 2000 kr. fordi de havde forbudte blyhaglpatroner i deres tasker. Her var det politiet fra Assens, der drev "opsøgende virksomhed".

Selv om det altså ikke altid fører til øjeblikkelig reaktion, bør det ikke afholde folk fra at hjælpe politiet med at begrænse overtrædelser af reservatbekendtgørelser og jagtloven – ring til dem, hvis du ser noget ulovligt.

Små pip....

Der er fortsat for mange blyhagl i omløb. En razzia, som Odense Politiforetog i slutningen af oktober, viste, at 1 ud af 7 jægere fortsat bruger blyhagl. Brug af disse er forbudt, blandt andet på grund af den forurening, som de giver anledning til. "Jeg tror ikke, at problemet er stort", siger Poul Erik Nielsen, Danmarks Jægerforbund. "Så er det imponerende, at vi finder blyhaglpatroner hver gang, vi kontrollerer jægerne", siger Harry Hennings, Odense Politiforetog. Vi må håbe, at problemet bliver mindre med tiden, ifølge Poul Erik Nielsen er der gode alternativer til bly på markedet.

Kurt Due Johansen foretager tællinger af Knortegæs i Det sydfynske Øhav denne vinter for Danmarks Miljøundersøgelser. Formålet er at få belyst områdets betydning som overvintringsområde for arten.

Fugletårnet på Vigelsø er desværre blevet placeret på en sådan måde, at fuglene forstyrres, når publikum går ud til det. DOF-Fyn anbefaler en flytning af tårnet og har givet tilsagn om at bidrage med 3000 kr., hvis projektet bliver gennemført.

Fyns Amt har bevilget 150.000 kr. til opførelse af nye fugletårne. Gamborg Indersfjord, Brændegård Sø og Arreskov Sø er de mest sandsynlige værter for nye tårne.

Bladsmutten, lokalbladet fra Vestsjællands Amt, refererer en undersøgelse af Musvågetrækket den 1. oktober langs Sjællands vestkyst. Formålet var at klarlægge, hvorledes Storebæltsbroen påvirker valget af trækrute. Man fulgte trækket på tre lokaliteter. Den pågældende dag var vinden frisk fra ØSØ. Konklusionen var ikke overraskende, men klar, som det fremgår af skemaet: Storebæltsbroen trækker ikke i sydøstenvind.

MUSVÅGE	10.00 10.15	10.15 10.30	10.30 10.45	10.45 11.00	11.00 11.15	11.15 11.30	11.30 11.45	11.45 12.00
Flasken	1	2	2	2	11	2	4	1
Storebæltsbroen	0	4	2	0	0	0	0	1
Stignæs	4	12	0	16	11	2	32	1

Stignæs havde yderligere 142 Musvåger senere på dagen.

November og december har som bekendt været usædvanligt milde, hvad man også har kunnet aflæse af observationer af fugle, som burde have været sydpå. Flemming Byskov kunne i Radio Fyn den 7. december berette om 20 Misteldrosler på Fyns Hoved, hvor man også kunne se nyudsprungne bøgehække og kirsebærtræer.

Den Amerikanske Skarveand, som huserede i Nørre Sø i november og december burde, som dens artsfæller i Europa, have været skudt. Den hybridiserer med Hvidhovedet And i Spanien, og den udgør en direkte trussel mod denne truede art. Desværre rakte jægerens talent – så vidt vi ved – ikke til at hjælpe med at implementere DOF's politik på dette område.

Farvandsvæsenet havde bevilget godt 500.000 kr. til sikring af kysten ud for Knudshoved Klint. Gøres der ikke noget vil såvel klint som det gamle vippefyrtårn styrte i havet indenfor en overskuelig årrække. Desværre har Skov- og Naturstyrelsen modsat sig, idet de hævder, at der er formidlingsmæssige interesser knyttet til havets erosion. "Disse består i, at skolebørn skal have lov til at se

klinten styrte i havet”, sagde ejeren, Godsejer Erik Juul, harmdirrende til Radio Fyn, torsdag den 24. januar. Udover at huse det historiske vippefyrtårn er klinten en glimrende trækobservationspost og vært for en Digesvalekoloni. Det ville være helt meningsløst, om klinten skulle gå tabt, blot for at udstille naturens kræfter, og vi håber, at Skov- og Naturstyrelsen ændrer holdning i sagen.

12 projekter om våde enge i Fyns Amt er blevet godkendt til forundersøgelse. Ved at gendanne den oprindelige tilstand på lavbundede områder regner eksperter med, at naturen vil fjerne op mod et halvt ton kvælstof pr. ha. De fynske projekter omfatter i alt 939 ha, så hvis alle projekter realiseres, vil de våde enge befri de fynske vandløb for omkring 200 tons kvælstof pr. år. En betingelse for at en våd eng kan etableres er, at de landmænd, som skal afgive jord kan tilbydes erstatningsjord. Den må ifølge loven ikke ligge mere end 2 kilometer fra hovedbygningen, og det kan være et problem. Et projekt på 65 ha ved Karlsmosen ned til Hågerup Å kan måske ikke realiseres, da den største jordejer, greve Michael Ahlefeldt, Egeskov, ikke kan få erstatningsjord inden for lovens afstand. Greven og Fyns Amt vil forsøge at få en prøvesag om dispensation for Jordbrugskommissionen, hvis det skulle lykkes at finde erstatningsjord mere end to kilometer væk. Projekterne er ikke helt billige, på Fyn regner man med at erstatninger og genopretningsarbejde vil løbe op i mindst 45.000 kr. pr. ha, nogle steder bliver prisen næsten det dobbelte.

Falsterbo → Sydlangeland på 1 dag! En meget laset Sort Glente blev set af fynske Lars Gravers Nielsen trække syd ved Falsterbo 25/8 kl. 11:10. En på beskrivelsen identisk fugl blev set (bl.a. af MSN) på trækforsøg ved Ørnebjerg, Sydlangeland 26/8 kl. 15:45 (MSN).

DOF-Fyn afholdt forgangne efterår to velbesøgte møder, det ene om Bharatpur, det andet om Vejlerne. Flemming Byskov var med begge gange, beretningerne herfra må af pladshensyn vente til næste nummer.

Turrapporter

TRANETUR TIL RÜGEN 15-18/10.

Af Solveig Lund

15 heldige, morgenfriske folk sejlede fra Spodsbjerg kl. 8.15, hvor Niels Bomholt var turleder. Et par timers trækobs ved Gedser Odde gav blandt andet 5 Røde Glenter og 1 Dværgfalk. Afgang 14.15 – 2 timer og 20 minutter senere Rostock, stille overfart, sol og herligt vejr alle dagene. Derefter gik det mod vores pension, der til sidst voldte lidt problemer, som blev klaret med en telefonopringning, så gik det. Vi blev mødt af hundeglam fra flere sider, men til gengæld et meget venligt værtspar, som tog imod og viste rundt. Så kom alle på plads, der var fyret godt op. Mandag morgen 5.20 ringede vækkeuret, så skulle der tages hul på alle forventningerne. Vi tog lige lidt at spise hver især, Niels havde sørget for et godt udvalg hjemmefra, som han plejer. Afgang 6.30, en halv time senere var vi forventningsfulde på plads, vi fik det hele indfriet, de bare væltede frem, både Traner og gæs, i bånd og buer og ”v-er”, hvor end vi vendte øjet hen; alt dette mod en blå himmel, når tågen var lettet. Dagene igennem kunne vi fra bilerne se dem stå på majs- og rapsmarker og fouragere, det gjaldt både Traner og millioner af gæs. Fra kl. 16.00-17.00 forskellige steder til aften-obs, det sidste sted vo-

re dygtige stifindere fandt på Aksel Hansens anvisning, var helt fantastisk, tusindvis af Traner tæt på, på det tidspunkt skulle der i hele området være over 25.000. Kl. 18.25 blev huset lukket, da var de fleste også gået til ro på revet.

Så var det middagen, der ventede. Vi fandt et lille dejligt sted, hvor vi spiste godt og billigt. Den sidste aften måtte vi dog finde et nyt, som sandelig viste sig endnu bedre.

Derefter kom hjemturen, men det var ikke det dårligste, det var trods alt 15-16 timer siden vi stod op. Men mandag aften fandt Søren 3 flasker glad vin, som Niels også havde med, men de fleste havde fundet deres gode senge, også Niels efter det første glas. Nu sad vi 6-7 og fik en ekstra glad aften.

Tak for den – tak for vort livs fugleoplevelse, det var flot, Niels. En dejlig cykeltur blev det også til, Morten ønskede sig en Vandrefalk – det fik han, utroligt dekorativt sad den i et hvidt, udgået træ. TAK – flere ønsker, det lader til alt bli’r indfriet, sågar en Mosehornugle på et tidspunkt, ude over havet, det er vist ikke hverdagskost.

Stor tak til Niels, tak til hele holdet, en formidabel tur.

Der var bl.a. mange Blisgæs på Rügen. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

ODENSE FJORD

Det blæste 13 m/s og regnen stod ned i tove, da Kurt Due Johansen havde en tur til Odense Fjord. På den baggrund må det siges at være flot, at fem energiske fuglekiggere stod parat i Klintebjerg kl. 9.00. På grund af vejret kunne der ikke sejles til Vigelsø, men man opdagede, at der fra læskuret på havnen var muligheder for at overskue en del af fjorden og noget af Vigelsø. Det gav et par Blå Kærhøge samt masser af Spids- og Pibeænder, samt mulighed for at nyde kaffen i læ

og tørvejr. På grund af blæsten var der ikke meget vand i fjorden, hvilket gjorde det muligt for dem med fornuftigt fodtøj at spadsere til Dørholm. Det gav ikke mange fugle, men rig lejlighed til at mærke vind og vejr – der er ikke meget læ på sådan en tur. Tilbage i Klintebjerg blev det til mere kaffe i læskuret og mulighed for fortsat hyggesnak, inden man opgav at finde andre lokaliteter og vendte hjemad efter en hyggelig, men måske ikke så artsrig fugletur.

ØRNETUR TIL SØERNE

Efterhånden er Erik Ehmsens ørnetur blevet endnu en af årstidens mange traditioner, i år var vejret oven i købet mildt og tørt, hvilket havde fået 15 personer til at møde frem ved avlsgården ved Brændegård Sø søndag den 10. december. To af deltagerne havde sågar taget turen fra København. De blev belønnet på stedet, idet der sad to gamle Havørne på øen og bød velkommen. Et andet hold observatører var ved Arreskov Sø og så samtidigt en gammel fugl der, så der er altså mindst tre gamle fugle i området. De to ørne var praktisk taget de

eneste fugle ved søen, så efter en halv times tid satte man kursen mod Arreskov Sø. Det sædvanlige stop ved Silkeå gav Vandstær og tre Ravne. På vej ud af Korinth blev det til en Stor Tornskade, inden man parkerede og tog turen ned over Sollerup Eng. De lokale Skægmejser havde lige forladt rørene ud for fugletårnet, herfra kunne man i stedet høre grisehyl fra rørskovene og blandt de mange Troldænder på søen sås også tre hunner af Lille Skallesluger. Turen sluttede klokken tolv.

Langtur til det vestlige Sønderjylland

Af Hans Rytter

Præcist klokken 06:00, søndag morgen den 21/1 2001 drog en flok på 11

turdeltagere af sted fra mødestedet ved den store rundkørsel i Odense.

Målet for turen havde dagene forinden været lidt til debat, men en ustabil Lapugle i Halland gjorde at turlederne, FLB og MMJ, bestemte at turen skulle gå til Sønderjylland. I Middelfart stødte 3 turdeltagere mere til, så der i alt deltog 14.

Første stop var Ballum Sluse, hvor vi ankom i mørke ved 07:35-tiden. Vi kunne straks høre gæssene ude på forlandet, og inden længe kom de flyvende i en lind strøm flyvende hen over diget for at komme ind på engene at græsse. Der var mange – rigtig mange! Tirsdagen forinden var der blevet optalt 34.000 Bramgæs. De stod i en kæmpe flok ude på vaden blandet op med 10.000 Kortnæbbede Gæs, nogle få Grågæs, færre Blisgæs, 1 Blå Snegås og en mulig Rødhalsed Gås. Den sidste blev vi ikke helt sikre på, da den trak hen over diget sammen med 1000+ Bramgæs. I kanalen ud for slusen observerede vi 4 Skeænder og en enkel Lille Skallesluger hun. Et stop lidt længere nede af diget gav en Havørn, der fik alt, hvad der var af fugle, på vingerne.

Næste stop var ved Vidåslusen. Her så vi blandt andet 48 flotte Bjerglærker rastende i sandet lige ved slusen, en Duehøg 2K, en Dobbeltbekkasin, en Blå Kærhøg (brun), en Fjeldvåge samt mange Spidsænder og Gravænder.

Turen fortsatte igennem Frederikskog, hvor vi blandt andet så 2 Ravne og en Blå Kærhøg 2K. Der var stort set ingen gæs i området.

Efter at have krydset landegrænsen kørte vi ud til Saltvandssøen, hvor der næsten ikke var noget liv. Medens vi spiste vores madpakke var det eneste der lod sig se og høre en enlig Rødhals i sivene. Men pølsemad har altid en god virkning, så nogle minutter senere kom der en flot Vandrefalk trækkende i relativ lav højde hen over hovedet på os. Lidt senere blev det til en Fjeldvåge, og på vejen tilbage til Rudbøl krydsede en Dværgfalk vores vej.

Det blev til et kort stop i Rosenkrantz, hvor bilerne blev fyldt op med diverse købmandsvarer, inden turen igen gik nord på.

Ved Skærbæk krydsede en Duehøg mere vores vej. Næste programmerede stop var Kammerslusen. Ved Ribe gik der uorden i kortegen, da den blå Fiat, vi fulgte, viste sig ikke at indeholde MMJ! Men der er da også kønt inde i Ribe, og Storken var endnu ikke kommet tilbage fra vinterferien! Ved Kammerslusen så vi også en Duehøg 2K hun, samt 3 Lysbugede Knortegæs, 35 Mørkbugede Knortegæs og en Blå Kærhøg (hunfarvet).

Sidste punkt på programmet var Stor Hornugle ved Enderupskov. Vi ankom i mørkningen, men ugerne var tavse! Så begyndte FLB at udstøde sære lyde, og da han havde gjort det et stykke tid, blev uglen så træt af at høre på ham, at den kom med et par søvnige svar. FLB nåede at se en fugl flyve langs et skovbryn, men vi

andre måtte nøjes med de søvnige grynt.

Ved 18-tiden gik turen igen mod Fyn, hvor vi ankom til mødestedet i Odense ved 19:30-tiden.

Tak til turlederne og turdeltagerne for en hyggelig og sjov tur.

SYDLANGELAND

Mulighed for de første forårsbebudere, måske Hedelærker lød det fristende oplæg til Birte Sørensen og Ole Tønders tur til Sydlangeland søndag den 11. februar. Der var nu ikke meget forår i luften, da de syv deltagere steg ud af bilerne ved Dovns Klint, hvor en hård sydlig vind stod direkte ind. Dis og finregn gjorde ikke forholdene bedre, men der var godt 1500 Edderfugle blandet op med Havlitter at kigge på. Efter en lille times hav-

obs gik man til Keldsnor, hvor man blandt andet 4 Knortegæs 17 små og 3 Store Skalleslugere kom i bogen. Ved middagstid tog man til Tryggelev Nor, hvor mange ænder havde søgt læ for vinden tæt ved det gamle fugletårn. 2800 Troldænder, 300 Bjergænder, 300 Taffelænder, 10 Hvinænder, 5 Pibeænder, 7 Knarænder og 1 Sangsvane blev det til inden man ved 14-tiden drog hjem efter en god og frisk tur.

Ekskursioner

Sønderjylland.

Søndag d. 22. april.

Mødested: Den store rundkørsel, Odense S kl. 4.00.

Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen på 65 90 86 44.

Det tidlige tidspunkt skyldes, at vi starter med de sidste natlige plud fra Plettet Rørvagt. Vi har fra Odense sat kursen direkte mod Vidåen ved Møllehus, som vi vil give et par gode morgentimer i selskab med Blåhals, Rørdrum, Græshoppesanger og diverse andre rørskovsfugle fra det frodige åløb. Derefter besøger vi nok Salt-

vandssøen, Sølsted Mose med Fyrremejse og Ballum Sluse. Det afhænger af vejret, og hvor der lige på det tidspunkt står nogle Rødhalsede Gæs, sidder en Rødtoppet Fuglekonge eller sådan. Mulighederne er mange i det sønderjyske, og de fuglerige lokaliteter ligger tæt. Heldagstur.

Tipperne og Skjern Enge.

Søndag d. 6. maj.

Turledere: Birte Sørensen og Niels Bomholt.

Tilmelding til Birte på 65 92 09 12, hvor mødetid og -sted meddeles.

En tur til det vestjyske med masser af vade- og svømmefugle i vente. Er Pomeransfuglene ankommet på Skjern Enge, tager vi dem med. Ellers er der planer om at nyde de mange snoninger, åen igen har fået, og det kaster nok også nogle fugle af sig. Tipperhalvøen er helt forrygende på det tidspunkt med Store Kobbersneppe, Brushøns o.s.v. i livlig parringsadfærd samt mængder af rastende fugle.

Sangfugletur til Arreskov Sø.

Onsdag d. 16. maj.

Mødested ved Sollerup kl. 19.

Tilmelding til turleder Per Bak på 62 62 39 48.

Fra Sollerup går turen ned over engen til fugletårnet, hvor der undervejs lyttes til koret af syngende fugle. De fleste af vore sangere er kommet på dette tidspunkt, ligesom der vil være nok at se på ude på søen af ænder, lappedykkere m.m.

Sangfugletur til Neverkær.

Onsdag d. 30. maj.

Mødested ved rensningsanlægget ved nedgang til området kl. 19.

Tilmelding til turleder Finn Eriksen på 64 76 23 36.

Turlederen har her formidlet en sjælden mulighed for at vise rundt i dette sangfugleeldorado med diverse san-

gere og andre sumpfugle – selvfølgelig også flere Nattergale.

Æbelø

Søndag d. 10. juni.

Mødested: Ebbevejen ved Jersore kl. 7.

Tilmelding til turleder Jens Bækkelund på 64 81 37 99.

Bemærk, at der vil være begrænset deltagerantal. Turen vil være ca. 15 km lang, hvor noget af stækningen vil foregå i 10-80 cm's vand i korte bukser eller lignende. Til gengæld er der yderst naturskønt med mange strandfugle og mulighed for gode skovfugle som Huldue, Ravn, Pirol og Rødrygget Tornskade. Turen slutter kl. 14.

Vadefuglekursus.

Fredag d. 3. august kl. 18 til søndag d. 5. kl. 14.

Som noget nyt forsøger vi et vade-fuglekursus i teori og praksis, hvor en af landets førende kapaciteter på det felt, Klaus Malling Olsen, vil komme og gennemgå feltkendetegn med indbyggede ture til vadefuglelokaliteter. Der vil være foredrag fredag og lørdag aften og ture fra om morgenen og hele lørdagen igennem samt en halv søndag. Udgangspunktet bliver Gulstavvej 12, vores fuglestation på Sydlangeland, hvor vi overnatter og fouragerer. Prisen bliver 200,- kr., der dækker ophold og undervisning. Ben-

zinudgifter deles vi om, kost snakker vi om. Deltagerantallet er begrænset til 12. Tilmelding til Tim Hesselballe Hansen på 65 91 27 36.

Monnet og Vejlen

Søndag d. 26. august.

Mødested: Bjerreby Kirke kl. 7.

Tilmelding til turleder Niels Bomholt på 62 24 19 59. En god travetur ud på Monnet med mange forskellige vade-fugle og andefugle i vente, hvorefter turen går til Vejlen, hvor fugletårnet nok skal fremvise mange mosefugle, rastende ænder og Grågæs m.m.

Fuglestemmekursus

Vi gentager succesen fra sidste år:

Onsdagene d. 14. marts og 11. april. Begge dage startes kl. 19.00 i DOF-Fyns lokaler på Risingskolen i Odense.

Leder: Flemming Byskov (65 98 22 18).

På de to aftener vil Flemming ved hjælp af lydseksempler gennemgå sang, kald og andre lyde fra de fugle, som er kommet tilbage fra vinterkvarteret på det tidspunkt. Den efterfølgende lørdag vil vi sammen drage ud i naturen og afprøve vores viden.

De to ture er indtil videre tiltænkt at starte ved Horseklint, hvor man kan øve trækkald og derefter tage ind i sommerhusområdet, på Jøvet og på Fyns Hoved og høre på sang. Muligvis rykkes turene til søndag, hvis vejret taler for det.

Indtil videre er turene: 17. marts kl. 6.00, Horseklint og 14. april kl. 6.00, Horseklint.

Tilmelding hos Flemming Byskov senest 11. marts.

Var du med sidste år, bedes du medbringe materialet.

- og husk, fugle skal ses i naturen....